

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

EDİRNE BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	12
8. EKLER	77

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekleri Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	6
Tablo 8: Duran Varlıkların Değerini Artırıcı Nitelikteki Harcamalar	13
Tablo 9: Füzuli Şagiller Tarafından İşgal Halindeki Belediye Taşınmazları (31.12.2024)	44
Tablo 10: 2024 Yılı Su Kayıp Kaçak Oranı	62
Tablo 11: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmayan İşyerleri	64

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
DSİ	Devlet Su İşleri
ETUS	Edirne Toplu Ulaşım Sistemi
Kentkart	Elektronik Ücret Toplama Sistemi
SCADA	Merkezi Denetim ve Veri Toplama Sistemi
SS	Sınırlı Sorumlu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Gider Kaydedilmesi
2. Taşınmaz Kayıt ve Yönetiminin İlgili Mevzuata Uygun Şekilde Yerine Getirilmemesi
3. Bilgisayar Yazılımlarına İlişkin Alım ve Güncelleme Bedellerinin Haklar Hesabında İzlenmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Şehirlerarası Otobüs Terminalinin Fiili İşletmecisi Hukuken İşgalci Durumunda Olmasına Rağmen Terminalin Tahliyesinin Sağlanmaması
2. Belediyenin Mülkiyetinde Bulunan “Ulus Pazarı” Yerinin Kooperatif Marifeti ile İşletilmesi ve Belediyenin Bu Pazar Yeri ile İlgili Temel Yönetmelik Sorumluluklarını Yerine Getirmemesi
3. Pazar Yerlerinin Yönetimine İlişkin Yetki, Görev ve Sorumlulukların Hiçbir Müdürlüğün Görev Tanımı İçerisinde Yer Almaması
4. Toplu Ulaşım Hizmetinin Yaptırılmasına İlişkin Sistemin Bazı Eksiklikler İçermesi
5. Belediye İtfaiye Teşkilatı Tarafından Binaların Yangından Korunması Konusunda Yeterli Denetim Faaliyetinin Yapılmaması
6. Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşİ İhalesinde Teminat Mektubu Süresinin Dolması ve Süre Uzatımı Kararında Verilen Sürenin Belirtilmemiş Olması
7. Ecrimisil Uygulamasının Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi ve Bu Yöntemle Belediye Taşınmazlarının İşgalinin Sürekli Hale Gelmesi
8. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının Zamanında Gönderilmemesi
9. Bazı Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması
10. Taşınır Mal Yönetim Süreçlerinin Etkili İşletilmemesi
11. Taksit Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi

12. Amatör Spor Kulüplerine Belediye Bütçesinden Yapılan Nakdi Yardımlara İlişkin Yönetmelik ve Hukuki Eksikliklerin Olması
13. Borçlu Abonelerin Su Kesme İşleminin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Kurum Alacaklarının Tahsilinin Zorlaşması
14. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrol Sisteminde Eksikliklerin Olması
15. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması
16. Kamu Kurumlarından Olan Su Alacaklarının Takibinin Tam Olarak Yapılamaması
17. Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Olmaması
18. Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payının Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
19. Kalkınma Ajansı Payının Zamanında Gönderilmemesi
20. Toptancı Halinde Yönetmelikte Belirtilen Asgari İşyeri Şartının Sağlanmaması
21. Tasarruf Tedbirleri Genelgesine Aykırı Olarak Personel Atanması
22. Mali Hizmetler Uzmanı ve Uzman Yardımcısı Kadrolarına Atamaların Yapılmaması
23. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
24. İşçilere Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması
25. Kadınlar ve Çocuklar İçin Açılması Zorunlu Konukevlerinin Açılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Edirne Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 31 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilâtı norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok dört belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Edirne Belediyesinin teşkilat yapısında, doğrudan Başkana bağlı 4 birim belirlenmiştir. Bunlar Özel Kalem Müdürlüğü, İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü ve Yazı İşleri Müdürlüğüdür. Başkana bağlı memurlar arasından atanan 3 başkan yardımcısı, meclis üyeleri arasından atanan 2 başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 20 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre ilgili başkan yardımcılığına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	540	374
Sözleşmeli Personel	-	14
Kadrolu İşçi	190	27
Toplam	730	415
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1409

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu toplam 2 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Edirne Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler ile yürütmektedir.

Edirne Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekleri Tablosu

E-Kod	Giderin Türü	Geçen Yıllan Dev. Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Dev. Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	-	314.161.000,00	21.319.642,24	335.480.642,24	313.858.166,06	21.622.476,18	-
02	Sosyal Güvenlik Kurumları Devlet Primi Giderleri	-	35.002.000,00	3.161.181,16	38.163.181,16	34.943.060,14	3.220.121,02	-
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	-	1.298.079.000,00	520.826.892,47	1.818.905.892,47	1.433.075.737,65	385.830.154,82	-
04	Faiz Giderleri	-	56.003.000,00	29.225.000,00	85.228.000,00	83.359.023,36	1.868.976,64	-
05	Cari Transferler	-	92.463.000,00	15.716.570,20	108.179.570,20	82.394.594,30	25.784.975,90	-
06	Sermaye Giderleri	-	759.963.000,00	-343.277.900,00	416.685.100,00	172.994.395,18	243.690.704,82	-
07	Sermaye Transferleri	-	-	-	-	-	-	-
08	Borç Verme	-	-	-	-	-	-	-
09	Yedek Ödenek	-	258.329.000,00	-246.971.386,07	11.357.613,93	-	11.357.613,93	-
Toplam			2.814.000.000,00	0,00	2.814.000.000,00	2.120.624.976,69	693.375.023,31	-

Edirne Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 2.814.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ve düşülen 590.249.286,07 ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 2.814.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 2.120.624.976,69 TL bütçe gideri yapılmış, 693.375.023,31TL ödenek iptal edilmiştir.

Edirne Belediyesinin 2024 yılı Bütçesi “(A) Ödenek Cetvelinde” 2.814.000.000,00 TL ödenek, “(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması” cetvelinde ise 2.590.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 224.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe denkliliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	150.255.000,00	132.269.847,22	2.598.415,85	129.671.431,37	86,30
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	381.610.000,00	435.970.312,43	3.157.624,25	432.812.688,18	113,42
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	16.020.000,00	1.423.334,76	0,08	1.423.334,68	8,88
05- Diğer Gelirler	1.642.115.000,00	1.385.156.899,13	1.776.991,43	1.383.379.907,70	84,24
06- Sermaye Gelirleri	400.000.000,00	9.818.198,55	-	9.818.198,55	2,45
08-Alacaklardan Tahsilat	-	-	-	-	-
09- Red ve İadeler	-	-	-	-	-
Toplam	2.590.000.000,00	1.964.638.592,09	7.533.031,61	1.957.105.560,48	75,56

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %75,56 seviyesinde gerçekleşmiştir. Alınan bağış ve yardımlar (%8,88), sermaye gelirleri (%2,45) beklenenin çok altında, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri ise (%113,42) beklenenin üstünde gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	314.161.000,00	313.858.166,06	99,90
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	35.002.000,00	34.943.060,14	99,83
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.298.079.000,00	1.433.075.737,65	110,40
04- Faiz Gideri	56.003.000,00	83.359.023,36	148,85
05- Cari Transferler	92.463.000,00	82.394.594,30	89,11
06- Sermaye Giderleri	759.963.000,00	172.994.395,18	22,76
07- Sermaye Transferleri	-	-	-
08- Borç Verme	-	-	-
09- Yedek Ödenekler	258.329.000,00	-	-
Toplam	2.814.000.000,00	2.120.624.976,69	75,36

2024 yılı bütçesi başlangıç ödeneği toplam 2.814.000.000,00 TL'dir. Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %75,36 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mal ve hizmet alım giderleri (%110,40) ve faiz gideri (%148,85) beklenenin üstünde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)] / [A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)] / [B]
Vergi Gelirleri	66.381.839,25	98.195.427,57	132.269.847,22	47,93	34,70
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	143.660.022,40	288.967.057,29	435.970.312,43	101,15	50,87
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel	557.438,73	99.208,63	1.423.334,76	-82,20	1.334,69
Diğer Gelirler	398.829.224,51	749.133.395,35	1.385.156.899,13	87,83	84,90
Sermaye Gelirleri	134.210.502,80	311.558.514,50	9.818.198,55	132,14	-96,85
Toplam	743.639.027,69	1.447.953.603,34	1.964.638.592,09	94,71	35,68
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler	6.413.691,86	5.996.706,71	7.533.031,61	-6,50	25,62
Net Toplam	737.225.335,83	1.441.956.896,63	1.957.105.560,48	95,59	35,73

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 515.148.663,85 TL'lik (%35,73) artış göstermiştir. Bu çerçevede; teşebbüs ve mülkiyet gelirleri 147.003.255,14 TL (%50,87), diğer gelirler 636.023.503,78 TL (%84,90) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)] / [A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)] / [B]
Personel Giderleri	82.429.832,54	158.381.039,26	313.858.166,06	92,14	98,17
SGK Devlet Prim Giderleri	15.413.433,77	18.670.073,43	34.943.060,14	21,13	87,16
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	413.404.610,17	770.586.009,50	1.433.075.737,65	86,40	85,97
Faiz Giderleri	36.400.609,84	49.865.477,06	83.359.023,36	36,99	67,17
Cari Transferler	23.099.456,89	66.992.920,84	82.394.594,30	190,02	22,99
Sermaye Giderleri	331.775.940,22	555.987.894,70	172.994.395,18	67,58	-68,89
Sermaye Transferleri	-	-	-	-	-
Toplam	902.523.883,43	1.620.483.414,79	2.120.624.976,69	79,55	30,86

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 500.141.561,90 TL (%30,86) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinin 155.477.126,80 TL (%98,17), mal ve hizmet alım giderlerinin 662.486.728,15 TL (%85,97) arttığı görülmektedir.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 1.868.096.346,05 TL, Faaliyet Geliri 1.994.965.844,92TL, Enflasyon Düzeltmesi 397.581.943,15 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 524.363.887,00 TL olarak gerçekleşmiştir.

Edirne Belediyesinin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Edirne Belediyesi Personel A.Ş.	25.000.000,00	25.000.000,00	100
2	Ergene Enerji ve Gıda A.Ş.	32.500.000,00	32.500.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Edirne Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi

sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütölüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin

hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır. Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, malî ve malî olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanun'a ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Edirne Belediyesinde iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir:

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmiş ancak yeterlilik-performans değerlendirmesine ilişkin bir çalışma yapılmamıştır. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin iç kontrol sistemi; İç kontrol Eylem Planı'nın hazırlanmaması, iç kontrol risklerinin belirlenmemesi ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun oluşturulmaması nedeniyle yıllık olarak değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmuş olup 3 iç denetçi kadrosu bulunmaktadır. Bu kadrolardan 1'i doludur. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin 1 adet denetim ve raporlama çalışması mevcuttur.

Belediyenin iç kontrol sistemine ilişkin yürüttüğü faaliyetler ve ulaştığı sonuçlar değerlendirildiğinde, iç kontrol fonksiyonlarının Mali Hizmetler Biriminin ayrı bir alt birimi tarafından yürütülmesini sağlayan bir yapılanma oluşturulmadığı, iç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi yönünde çalışmaların bulunduğu ancak yürürlükteki mevzuatın gereklerinin tam olarak yerine getirilmediği, sistemin eksiklerinin giderilmesi ve etkinliğinin sağlanmasını teminen, Üst Yönetici tarafından işleyişin gözetilmesi ile izlenmesi sorumluluğunun azami düzeyde yerine getirilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmiştir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Edirne Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli

yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Gider Kaydedilmesi

Belediyenin aktifinde kayıtlı duran varlıkların değerini, kullanım süresini ve hizmet kalitesini artıracak şekilde yapılan harcamaların, duran varlıkların değerine ilave edilmesi gerekirken, doğrudan gider kaydedildiği görülmüştür.

23.12.2014 tarih ve 29214 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Maddi Duran Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamalar” başlıklı 27’nci maddesinde; maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya üretilen mal veya hizmetlerin üretim maliyetini azaltan her türlü maliyetin, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edilip amortisman hesaplamasında dikkate alınacağı ve bunların dışında maddi duran varlıklar için yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamalarının gider olarak kaydedileceği ifade edilmiştir.

27.05.2016 tarih ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe Muhasebe Yönetmeliği’nin Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubuna ilişkin işlemlerin düzenlendiği “Hesap grubuna ilişkin işlemler” başlıklı 187’nci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendinin ikinci alt bendinde, bir varlık için yapılan harcamaların varlığın iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin artırılması sonucunu doğurması durumunda amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Buna göre, kamu idaresinin kullanımında bulunan duran varlıklar edinme tarihindeki maliyet bedelleri ile ilgili duran varlık hesaplarına kaydedilmelidir. Söz konusu varlıkların iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin artırılması amacı ile yapılan değer artırıcı

harcama tutarlarının da bu varlıkların kayıtlı değerlerine ilave edilmesi gerekmektedir. Söz konusu varlıkların giderleştirilmesi ise, kendilerinden beklenen yararlanma süresi içerisinde amortisman ayırmak sureti ile yapılmalıdır.

Diğer yandan, amortisman ve tükenme paylarına ilişkin açıklamaların yer aldığı 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında; maliyet bedeli, 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla yürürlüğe konulan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'te yer alan taşınmazlar için 34.000,00 TL'yi aşmayan duran varlıklar ile tutarına bakılmaksızın Maddi Olmayan Duran Varlıklar ve Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar hesap gruplarında izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olarak belirlendiği; üçüncü fıkrasında ise hesaplarda kayıtlı duran varlıklar için yapılan harcamalardan yukarıda belirtilen limitleri aşanların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği hüküm altına alınmıştır.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün "Amortisman Limitlerinin Güncellenmesi" konulu yazısı ile taşınmazlar için belirlenen 34.000,00 TL tutarındaki amortisman limiti, 114.000,00 TL olarak yeniden tespit edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden, taşınmazlar için yapılan ve 114.000,00 TL'yi aşan harcamaların değer artırıcı harcama olarak kabul edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Buna karşın, ayrıntısı aşağıda yer verilen tabloda görüldüğü gibi 2024 yılı içerisinde Belediyeye ait duran varlıklar için ömürlerini uzatacak ve verimlerini artıracak şekilde toplam 2.050.941,95 TL tutarında bakım onarım harcaması yapıldığı ve harcama tutarlarının ait oldukları varlıkların değeri ile ilişkilendirilmeden 630 Giderler Hesabına kaydedilerek giderleştirildiği tespit edilmiştir.

Tablo 8: Duran Varlıkların Değerini Artırıcı Nitelikteki Harcamalar

GİDER KODU	GİDER HESAP ADI	GİDER TUTAR (TL)
630.03.08.01.90	Diğer Hizmet Binası Bakım ve Onarım Giderleri	708.868,57
630.03.08.09.01	Diğer Taşınmaz Yapım, Bakım ve Onarım Giderleri	704.673,38
630.03.08.06.01	Yol Yapım Bakım ve Onarım Giderleri	637.400,00
TOPLAM		2.050.941,95

Bahse konu bu durum, mali tablolarda 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar Hesaplarının bu tutar kadar noksan; 630 Giderler Hesabının ise, aynı tutar kadar fazla görünmesine yol açmaktadır.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin aktifinde kayıtlı duran varlıkların değerini, kullanım süresini ve hizmet kalitesini artıracak şekilde yapılan ve 114.000,00 TL'yi aşan harcamaların duran varlıkların değerine ilave edilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Taşınmaz Kayıt ve Yönetiminin İlgili Mevzuata Uygun Şekilde Yerine Getirilmemesi

Belediyeye ait taşınmazlara yönelik işlemlerin incelenmesi neticesinde; taşınmaz yönetiminin Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik ile Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yürütülmediği, Belediye adına tapuda kayıtlı olan taşınmazların değer tespit çalışmalarının başlatılmasına rağmen tamamlanmadığı, ilgili Yönetmelik'in taşınmazların kayıt esas ve usullerini düzenleyen hükümleri gereklerinin yapılmadığı, ilgili muhasebe hesaplarına maliyet bedeli ya da gerçeğe uygun değerleri ile kaydedilmediği görülmüştür.

Taşınmazların yönetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44, 45, 47 ve 60'ıncı maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kanun kapsamında olan kurum ve kuruluşların mülkiyetinde, yönetiminde ve kullanımında bulunan taşınmazların kaydına ve icmalllerinin düzenlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere 13.09.2006 tarih ve 2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu Kanun'un 44, 45 ve 60'ıncı maddelerine dayanılarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca hazırlanan Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik yürürlüğe konulmuştur.

Yönetmelik'in; "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinde, tapuda kayıtlı olan taşınmazların maliyet bedeli üzerinden, bu taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara alınacağı düzenlenmiştir. Ancak bu taşınmazlardan maliyet ve rayiç bedeli belirlenemeyen taşınmazlar ile tapuda kayıtlı olmayan taşınmazlar başlığı altında yer alan taşınmazlardan sadece ekonomik olarak değerlendirmeye konu olanlar ile kamusal ihtiyaçlarda kullanılan taşınmazların, orta malları ve genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların ve Bakanlık tarafından iz bedeli ile takip edilmesine karar verilen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt Şekli" başlıklı 7'nci maddesinde ise; kamu idaresi taşınmazları için, Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formu, Tapuda Kayıtlı Olmayan

Taşınmazlar Formu, Orta Malları Formu ve Genel Hizmet Alanları Formunun düzenlenmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Yine aynı Yönetmelik hükümlerine göre; kamu idarelerinin taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerin hazırlanan bu formların, taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilmesi ve mali hizmetler birimince konsolide edilerek Yönetmelik ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulması gerekmektedir.

17.03.2017 tarih ve 30010 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan “Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile söz konusu Yönetmelik'te değişiklik yapılmış olup buna göre kurumların, 31.12.2017 tarihine kadar taşınmazlarının fiili envanterini kural olarak maliyet bedeli üzerinden, maliyet bedeli belirlenemeyenlerin ise rayiç değerleri üzerinden kayıtlara almaları düzenlenmiştir.

Anılan Yönetmelik'e göre, taşınmazların rayiç değerinin; maliki kamu idaresince, başka bir kamu idaresinin yönetiminde veya kullanımında olanların ise bu idarelerce tespit edilmesi gerekmektedir.

Yukarıda bahsi geçen mevzuat hükümlerine göre, kamu idareleri tarafından mülkiyetlerinde bulunan taşınmazlara ilişkin envanter işlemlerinin ve değer tespitlerinin yapılması ve buna uygun düzenlenecek icmal cetvelleri vasıtası ile muhasebe sisteminde yer alan ilgili maddi duran varlık hesaplarına doğru şekilde kaydedilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, Belediye mülkiyetinde bulunan taşınmazlar ve diğerleri için, Yönetmelik'te öngörülen formlar ve icmal cetvellerinin oluşturulduğu ancak Belediyenin mülkiyetinde olan taşınmazlardan maliyet bedeli belirlenemeyenler için gerçeğe uygun değer (rayiç değer) tespitlerinin tamamlanmadığı, dolayısıyla muhasebe kayıtlarına bu değerler ile alınmadığı, tespit edilmiştir.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporunda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından gerekli ve yeterli tedbir alınmamıştır.

Belirtilen nedenlerle, 2024 yılı Bilançosu; 250 Arsa ve Araziler Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252 Binalar Hesabı itibarıyla gerçeğe uygun, doğru ve güvenilir bilgi sunmamaktadır.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup

söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir. Ancak tespitlere ilişkin hususların düzeltme işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine uygun olarak taşınmaz kayıt ve yönetiminin gerçekleştirilmesi için taşınmaz envanterinin sağlıklı şekilde tespit edilmesi, değerlendirme işlemlerinin yapılması ve bunun sonucunda taşınmazların mali tablolarında doğru olarak gösterilmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.

BULGU 3: Bilgisayar Yazılımlarına İlişkin Alım ve Güncelleme Bedellerinin Haklar Hesabında İzlenmemesi

Bilgisayar yazılımları ile ilgili lisans ve sertifika alımı ile program güncellemelerine ilişkin yapılan harcamaların 260 Haklar Hesabına alınmadan doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

27.05.2016 tarih ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 260 Haklar Hesabını düzenleyen “Hesabın niteliği” başlıklı 210’uncu maddesinde; bu hesabın, bedeli karşılığı edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler dolayısıyla yapılan ve ekonomik değer taşıyan harcamaların izlenmesi için kullanılacağı, “Hesabın işleyişi” başlıklı 211’inci maddesinde ise bütçeye gider kaydıyla edinilen hakların bir taraftan bu hesaba borç, kesintiler ilgili hesaba, ödenecek tutar 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı veya ilgili diğer hesaplara alacak; diğer taraftan 830 Bütçe Giderleri Hesabına borç, 835 Gider Yansıtma Hesabına alacak kaydedileceği düzenlenmiştir.

Aynı Yönetmelik’in “268 Birikmiş amortismanlar hesabı” başlıklı 214’üncü maddesinde; maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesi için bu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

04.11.2015 tarihli ve 29522 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği’nin 6’ncı maddesinde, Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesap Grubunda izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu ve hesaplara alındığı yıl sonunda tamamen amorti edileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemelerde, Belediye tarafından yıl içerisinde bilgisayar yazılımlarına ilişkin lisans alımları ve program güncellemeleri adı altında yapılan 1.541.550,98 TL tutarındaki harcamaların, 260 Haklar Hesabında takip edilmeden doğrudan giderleştirildiği tespit

edilmiştir.

Bahse konu harcamaların doğrudan giderleştirilmesi, dönem sonu bilançosunda 260 Haklar Hesabının ve 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının 1.541.550,98 TL tutarında eksik görünmesine neden olmuştur.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup bundan sonraki süreçte söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin gerekli işlemlere başlanılacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, alınan bilgisayar yazılımlarının ve bunlara ilişkin güncelleme bedellerinin 260 Haklar Hesabına kaydedilmesi ve hesaplara alındıkları yılsonunda tamamen amorti edilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Şehirlerarası Otobüs Terminalinin Fiili İşletmecisi Hukuken İşgalci Durumunda Olmasına Rağmen Terminalin Tahliyesinin Sağlanmaması

Edirne Belediyesi Şehirlerarası Otobüs Terminalini işletmecisi vasfı ile yöneterek faaliyet gösteren ve kiracılık vasfı hukuken sonlanmış işletmenin tahliyesinin halen sağlanamadığı ve Belediyenin bu alandaki kontrol ve denetim yükümlülüğünü etkin şekilde yerine getirmediği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde;

"Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

j) Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek. ... "

Hükmü yer almaktadır.

Bu yetkiye dayanılarak mülkiyeti Belediyeye ait Edirne Şehirlerarası Otobüs Terminali ilgili Bakanlıktan alınan görüşe uygun olarak alınan Meclis Kararı ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre ihale edilerek bir şirkete 20.01.2012 tarihinde yapılan sözleşme ile kiralanmıştır. Gerek terminalin işletme hakkı gerekse içindeki yerlerin kiralama hakkı 7 yıl süre ile ihale edilmiş ve yer teslimi 20.01.2012 tarihinde yapılmıştır.

Belediyece inşa edilerek 2000 yılında işletmeye açılan ve 20.01.2012 tarihinde kiralanın Şehirlerarası Otobüs Terminali içinde 16 adet bilet satış yazıhanesi ve bunlara bağı 42 adet peron, 5 adet büfe, 1 adet WC, 1 adet içkisiz lokanta, 1 adet ayakkabı ve lostra salonu, 1 adet hediyelik eşya dükkânı, 1 adet kuaför salonu, 1 adet tost, hamburger salonu, 1 adet pastane-kafeterya, 1 adet çay ocağı bulunmaktadır.

Yer tesliminde yaşanan bazı sorunlar nedeni ile sözleşme süresi konusunda hukuki ihtilaf başlamış ve sözleşme bitim tarihi olan 20.01.2019'da yüklenici Terminal işletmeciliğini bırakmadığından işgalci durumuna düşmüştür.

Yüklenici hakkında 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesine istinaden sözleşme bitim tarihi olan 20.01.2019'dan 2024 yılı sonuna kadar Sermaye Piyasası Kurulu lisanslı değerlendirme uzmanının ecrimisil tespit raporlarına ve encümen kararlarına istinaden ecrimisil tahakkuk ettirilmeye başlanmıştır.

Şehirlerarası Otobüs Terminalinin işletilmesine ilişkin Belediye Meclisi tarafından alınan 05.05.2022 tarih ve 2022/98 sayılı Karar ile 05.08.2022 tarih ve 2022/176 sayılı Karar'a istinaden başlatılan ihale hazırlıkları devam etmekle birlikte kiracılığın tespitine ilişkin yargı süreci İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 49. Hukuk Dairesinin 2020/3283 esas sayılı Karar'ı ile Belediye lehine sonuçlanmış ve 24.10.2024 tarihi itibari ile tebliğ edilerek kiracı vasfının olmadığına hükmedilmiştir.

Ancak bugüne kadar işgalin son bulmasına yönelik gerekli süreç tamamlanmamış olup terminal işgalci tarafından işletilmeye devam etmektedir.

Belediye taşınmazlarının işgalli kullanılması durumunda uygulanacak yaptırımlar, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde yapılan atıf gereğı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinde yer alan düzenlemeler çerçevesinde belirlenmiştir. Anılan madde hükmü uyarınca işgal edilen taşınmazın en geç 15 gün içerisinde mülki amir vasıtasıyla tahliye ettirilmesi gerekmektedir.

Terminal binası ihale dosyası ile yaşanan hukuki süreçler detaylı olarak incelenmiş, Terminal Binasına yönelik yerinde ziyaret de yapılarak hukuk dışı bir durumun olup olmadığı tetkik edilmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda;

- 20.01.2019'dan itibaren Terminal İşletmesini kiracı vasfı ile sürdüren Firmanın hukuka aykırı olarak işletmeciliği sürdürdüğü,
- Hukuken tahliyesi önünde hiçbir engel bulunmayan Terminalin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesine göre tahliyesinin sağlanmadığı,
- Tahliyesi gereken işletmenin terminalin tahliyesine yönelik faaliyetinin aksine terminalin bazı alanlarının bakım onarımını sürdürdüğü,
- Yolcu bekleme salonu olarak Belediyeden yapım izni alınarak inşa edilen kapalı alanın diğer bazı alanlar gibi işgalcisi tarafından bakım ve onarıma alındığı ve içerisini ticari alana dönüştürecek çalışmalar yaptığı,
- Belediyeden izin almaksızın sürdürülen bu faaliyetler Belediyenin ilgili biriminin denetim sorumluluğunu yerine getirmediğini gösterdiği,

Tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir. Ancak tespitlere ilişkin tahliye işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak; fuzuli işgalci durumundaki Terminal İşletmecisi hakkında gerekli hukuki sürecin başlatılması ve Belediyenin olası risk ve sorumluluklarının söz konusu olmaması için Terminaldeki işgalin acilen sonlandırılması gerekmektedir.

BULGU 2: Belediyenin Mülkiyetinde Bulunan “Ulus Pazarı” Yerinin Kooperatif Marifeti ile İşletilmesi ve Belediyenin Bu Pazar Yeri ile İlgili Temel Yönetmelik Sorumluluklarını Yerine Getirmemesi

Belediyenin mülkiyetinde olan ve Ulus Pazarı adı altında haftanın 1 günü kurulan, 367 esnafın faaliyet gösterdiği pazar yerinin 2004 yılından bu yana İstanbul merkezli bir Kooperatifin işletmesine bırakıldığı, Belediyenin zabıta fonksiyonu dışında pazar yerleri ile ilgili temel yönetmelik sorumluluklarını yerine getirmediği görülmüştür.

Mülkiyeti Belediyeye ait Merkez Pazaryeri, haftanın bir günü sebze-meyve pazarı

olarak, cuma günleri ise giyim, tekstil, hediyelik eşya, bijuteri ve züccaciye vb. ürünlerin satışının yapıldığı (Ulus Pazarı) alan olarak kullanılmaktadır.

S.S. Ulus Pazarı Esnaf Üretim ve Pazarlama Kooperatifi Belediyeye 15.10.2004 tarihinde bir dilekçe ile proje önerisi sunmuştur. Bu öneriye göre, Belediye sınırları içinde bulunan ve merkez pazaryeri olarak belli günler semt pazarı amaçlı kullanılan alanın boş olan cuma günleri Ulus Pazarı adı ile kullanılması teklif edilmiştir. Kamuoyunda Ulus Pazarı olarak ünlenen ve aynı isimle Edirne ilinde kurma amaçlı bu başvuruya göre pazarda tekstil, hediyelik eşya, bijuteri, halı-kilim ve züccaciye ürünlerinin fabrikadan tüketiciye çok ucuz fiyatlarla sunulmasının amaçlandığı; nihayetinde çevre il ve ilçelerden hatta Yunanistan ve Bulgaristan'dan alışveriş amaçlı bir hareketliliğin gerçekleşmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

Bu proje önerisi Belediye Encümenince 19.10.2004 tarih ve 2004/1209 sayılı Karar ile kabul edilmiştir. Karar'a göre, mülkiyeti Belediyeye ait pazar yerinde haftanın cuma günleri S.S. Ulus Pazarı Esnaf Üretim ve Pazarlama Kooperatifi esnafları tarafından pazar amaçlı kullanmalarına belli yapım işleri karşılığında (çatısının polikarbonla kapatılması, boya badana işlerinin yapılması, elektrik tesisatının onarmamın, yağmursuyu oluklarının yapımı) ve aylık peşin 20.000.000.000,00 TL (Yirmi milyar TL) işgaliye ücreti almak kaydıyla izin verilmiştir. Encümen Kararı'nda herhangi bir süre kısıtı konulmamıştır.

Adı geçen Kooperatifin kullanımına bırakılan pazar yeri, Belediye Encümenince her yıl güncellenen işgaliye bedelleri karşılığında, 2004 yılından beri cuma günleri Kooperatif eliyle fiilen işletilmeye devam etmektedir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 52'nci maddesine göre, belediye sınırları içinde bulunan ve ilgili maddede sayılan yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alarak geçici olarak işgal edenler işgal harcına tabidir.

Belediye Meclisinin 21.11.2023 tarih ve 2023/196 sayılı Karar'ı ile belirlenen 2024 Yılı Vergi, Resim, Harç ve Ücret Tarife Cetveli'nde Belediye Gelirleri Kanunu'nun 52'nci maddesi kapsamında işgal harcı olarak m² bedeli günlük 2,50 TL olarak belirlenmiştir.

2024/1134 numaralı Encümen Kararı ile de 2024 yılı işgal ücreti, toplam 7.739 m² tezgâh alanı ve m² bedeli 2,50 TL olmak üzere haftalık 19.348,00 TL, aylık ise 77.395,00 TL olarak belirlenmiştir.

7.536 m² alan ile Türkiye'nin en büyük kapalı pazar yerlerinden birisi durumundaki Ulus Pazarı gerek yurt içinden gerekse Bulgaristan ve Yunanistan'dan yoğun talep gören ekonomik bir değer haline dönüşmüştür.

Pazarın bulunduğu taşınmaz, 2004 yılında Edirne Belediye Meclisinin Kararı ile onaylanan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı'nda "Pazar Alanı"nda kalmakta iken, 2007 yılında onaylanan ve halen yürürlükte olan Koruma Amaçlı İmar Planında "Ticaret Alanı" durumundadır.

Bilindiği gibi, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak belediyelerin öncelikli görevidir.

Bu kapsam içinde üretici ile tüketiciyi buluşturan pazar yerleri ile ilgili yetki ve sorumluluk temelde belediyelerdedir. Belediyenin bu kapsamdaki görev ve yetkileri 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'te detaylı olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda, pazarlarının kurulması, işletilmesi, taşınması, kapatılması, yönetim ve denetimi, bu yerlerde faaliyet gösteren üretici ve pazarcılarda aranılacak nitelikler, bunların çalışmaları, yapacakları satışlar, hakları ve uymakla yükümlü bulundukları kurallar gibi pazar yerleri ile ilgili birçok husus belediyelerin sorumluluğuna verilmiştir.

5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinin (j) bendinde “Pazar yerleri”; *“Belediyelerce tespit edilecek yer ve günlerde kurulan üretici ve semt pazarlarını”*,

Aynı maddenin (m) bendinde ise “semt pazarı” *“Üreticiler ve pazarcılar tarafından satışa sunulan mallar ile belediyece müsaade edilen diğer gıda ve ihtiyaç maddelerinin doğrudan tüketicilere perakende olarak satıldığı açık veya kapalı pazar yerlerini”* ifade eder şeklinde tanımlanmaktadır. Burada belirtilen pazar yerleri ve semt pazarlarında gıda ürünleri, tekstil ürünleri, bitki, hayvan ve su ürünlerinin ticareti yapılmaktadır.

Bahsi geçen Kanun ve Yönetmelik yanında, pazar, pazar yerleri, pazarcılık mesleği gibi hususların en detay şekilde yer aldığı düzenleme Pazarcılık Meslek Kılavuzu olup Ticaret Bakanlığı tarafından 2020 yılında çıkarılmıştır.

Pazarcılık mesleği 13.02.2019 tarihli ve 30685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu 3 No.lu Karar'ı ile belirlenen Esnaf ve Sanatkâr Meslek Kolları Listesi'nin "I-Pazar, Seyyar" başlıklı bölümünde I.01, I.02, I.03, I.04 ve I.05 meslek kodlarında sınıflandırılmıştır. Bu kodlar sırasıyla aşağıdaki tanımları içermektedir;

- a) Pazarda ayakkabı, tekstil ürünleri ticareti,
- b) Pazarda bitki, hayvan, su ürünleri ticareti,
- c) Pazarda çeşitli malların ticareti,
- d) Pazarda sebze, meyve ticareti,
- e) Pazarda yiyecek, içecek ticareti.

Bu düzenlemeler kapsamında; Edirne ilindeki kapalı pazar alanında cuma günleri kurulan ve Ulus Pazarı olarak bilinen yerde sebze ve meyve haricinde, giyim, tekstil, hediyelik eşya, bijuteri, züccaciye gibi ürünler satıldığından, Belediyenin izni kapsamında satışına izin verilen ürünlerin pazarlandığı alan, adı geçen Kanun ile Yönetmelik hükümlerine tabidir. Alınan kararlarda da burasının pazar yeri olduğu açıkça ifade edilmektedir.

12.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'in "Pazar yerlerinin kurulması ve işletilmesi" başlıklı 5'inci maddesinde; pazar yerlerinin belediyeler veya yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları iştirakleri tarafından kurulacağı, gerçek veya diğer tüzel kişiler tarafından pazaryeri kurulamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Aynı maddede pazar yerlerinin, belediyeler veya yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları iştiraklerince işletilebileceği ve bu yetkinin devredilemeyeceği hüküm altına alındıktan sonra, pazar yerlerinin işletilmesine ilişkin bazı hizmetlerin, belirli süreli protokoller ile meslek kuruluşları eliyle yürütülebileceği ifade edilmiştir.

Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'e göre semt ve üretici pazarlarındaki satış yerleri, tahsis yoluyla işletilmektedir. Pazarlarda tezgâh açmak isteyen esnafların, ilgili belediyelerden "Tezgâh Kurma Belgesi" alması gerekmektedir. Satış yeri tahsis edilecek pazarcılarda; sebze veya meyve ya da belediyece izin verilen diğer gıda veya ihtiyaç maddelerinin satışı ile iştigal etmek, ilgili meslek odasına kayıtlı olmak ve vergi mükellefi olmak şartları aranmaktadır. Tezgâh tahsis işlemi belediyece en az bir yerel gazetede ilan edilmek, en az yedi iş günü

belediye ilan panosunda asılı kalmak ve belediyenin resmi internet sayfasında yayımlanmak suretiyle duyurulur. Ayrıca bu husus, üyelerine duyurulmak üzere ilgili meslek kuruluşuna da bildirilir. Başvurular, duyuruda belirtilen tarihe kadar bizzat yapılır. Yapılan inceleme sonucunda gerekli şartları taşıdığı anlaşılan müracaat sahipleri, kura işlemine katılma hakkı kazanır. Müracaat sahiplerinin huzurunda yapılan kura sonucu, kazananlar ilgili pazar yerinde tezgâh açma hakkını elde ederler.

Ulus Pazarı adı altında faaliyet gösteren Pazara yönelik gerekli iş ve işlemlerin incelenmesi, Kooperatif yönetimi ile yapılan görüşmeler ve yerinde yapılan denetimler neticesinde;

1) Pazar yerinin Kooperatifin yazılı talebine dayalı olarak, işgal harcı karşılığında 2004 yılından itibaren S.S. Ulus Pazarı Esnaf Üretim ve Pazarlama Kooperatifi tarafından her yıl alınan Belediye Encümeni kararlarına dayalı olarak işletildiği,

2) İşgaliye harcını belirleyen yıllık Encümen Karar'ı dışında Kooperatifin yetki, görev ve sorumluluklarını belirleyen Belediyenin taraf olduğu herhangi bir sözleşme ya da protokol bulunmadığı,

3) Kooperatifin İstanbul merkezli olması, Edirne ilinde şubesi bulunmaması nedeni ile üyeleri arasında Edirne ili esnafının bulunmadığı,

4) Belediyenin pazar yerlerine yönelik zabıta denetimleri dışında adı geçen pazar yerine yönelik yönetsel anlamda başkaca bir fonksiyon üstlenmediği, Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'in Belediyeye yüklediği görev ve sorumlulukların tamamına yakınının Belediye tarafından değil Kooperatif yönetimi tarafından yürütüldüğü,

5) Yönetmelik gereği, pazar esnafından tahsis ücreti, satış yerinin kullanımı sonrasında belediye meclisince her yıl belirlenecek tarifeye göre belediyelerin yetkili kılacakları memur veya kişilerce makbuz karşılığında tahsil edilmesi ve tahsis sahiplerinden, tahsis ücreti dışında herhangi bir ad altında ücret tahsil edilmemesi gerekirken, bu ücretin Belediyeye Kooperatif tarafından yatırıldığı,

6) Pazar yerindeki satış yerlerinin Kooperatif tarafından yönetildiği; tahsis, devir, sonlandırma gibi işlemlerin Kooperatif tarafından yapıldığı; Pazar esnafından genel gider ve satış m²'si karşılığı tahsilat yapıldığı,

7) Ulus Pazar yerinin fiilen Kooperatif eliyle işletildiği, tüm bu süreçlere ve faaliyet

gösteren esnaflara ilişkin Belediyede hiçbir bilgi ve belgenin bulunmadığı, Yönetmelik'in, "Satış yerlerini kullanacaklarda aranılacak şartlar" başlıklı 12'nci maddesinde sayılan şartların ilgili esnaf tarafından sağlanıp sağlanmadığı gibi temel yönetsel faaliyetlerin Belediye tarafından yerine getirilmediği,

8) Bu kapsamda, satış yerlerini kullanacaklarda aranılacak şartlardan birisi olan ilgili esnaf ve sanatkârlar odasına kayıt zorunluluğu olmasına ve Ulus Pazarında toplam 367 adet esnaf satış yapmasına rağmen, 302 esnafın oda kaydının bulunduğu, 65 esnafın oda kaydının bulunmadığı,

9) 2004 yılında alınan Encümen Kararı'nda, "*S.S. Ulus Pazarı Esnaf Üretim ve Pazarlama Kooperatifi üyelerinin her haftanın cuma günü Pazar kurabileceklerine karar verildi.*" ifadesinden anlaşılabacağı üzere, sadece Kooperatif üyelerine bu hakkın verildiği, Ulus Pazarında faaliyet gösteren 367 esnafın yalnızca 53 adetinin Kooperatif üyeliğinin bulunduğu ve bunların tamamının İstanbul esnaf odası üyesi olduğu,

10) Faaliyet alanı yalnızca üyeleri ve üyelerinin hak ve menfaati ile sınırlı olan Kooperatifin üyeleri dışında da faaliyette bulunduğu,

11) Kooperatif üyesi olmayan 314 esnafa Yönetmelik'te belirtilen tahsis usulüne aykırı olarak Kooperatif tarafından tahsisat yapıldığı ve bu tahsisatın hangi kritere göre yapıldığının Belediye tarafından bilinmediği,

12) Satış alanı içinde esnafa tahsisatı yapılmamış Kooperatife ait 62 adet (351,5 m²) satış yerinin bulunduğu,

13) Oda kayıtlarının incelenmesi neticesinde, İstanbul il ve ilçeleri esnaf odalarına kayıtlı 205 esnafın, Edirne ve ilçeleri esnaf odalarına kayıtlı 37 esnafın, kalan 125 esnafın ise Tekirdağ ve Kırklareli illerine ait esnaf odalarına kayıtlı olarak faaliyet gösterdiği,

14) Yönetmelik gereği, aynı pazar yerinde, bir kişiye doğrudan ya da dolaylı olarak en fazla iki satış yeri verilebilme sınırı olmasına rağmen, Ulus Pazar yerinde Kooperatifçe esnaflara tahsis edilen tezgâh m²'lerine bakıldığında 3 m² ile 18 m² arası satış yeri verildiği, 12 m² ve üzeri ise 29 esnafa tezgâh tahsis edildiği,

Tespit edilmiştir.

Her ne kadar 2023 yılı Sayıştay Raporu'nda yukarıdaki tespitlere yer verilmiş ve Kamu

İdaresince de bulguda tespit edilen hususların anlaşıldığı ve yerine getirmek üzere gerekli iş ve işlemlerin başlatılacağı ifade edilmiş ise de 2024 yılı sonuna kadar bu tespitlere yönelik hiçbir düzeltici önlemin yerine getirilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığı ifade etmiş ancak bulgudaki tespitleri düzeltici hiçbir kanıtlayıcı belge ve yeterli açıklama sunulmamıştır.

Sonuç olarak, Belediyenin sorumluluğunda olan pazar yerinde satışına müsaade edilen ihtiyaç maddelerinin ticaretinin, kaliteli ve standartlara uygun olarak serbest rekabet şartları içinde yapılmasının temin edilmesi, tüketicilerin hak ve menfaatlerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması, bunun için de Pazar yeri ile ilgili olarak hukuki ve diğer yönetsel eksiklikleri gidermesi gerekmektedir.

BULGU 3: Pazar Yerlerinin Yönetimine İlişkin Yetki, Görev ve Sorumlulukların Hiçbir Müdürlüğün Görev Tanımı İçerisinde Yer Almaması

Belediyenin pazar yerleri ile ilgili hukuki görev ve sorumlulukları denetsel faaliyet dışında hiçbir müdürlüğün görev sahasında yer almadığı ve bu boşluğun Belediyenin etkin şekilde görevlerini yerine getirmesi üzerinde risk oluşturduğu görülmüştür.

Belediyeler, 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun gereğince modern pazar yerleri kurmak, işletmek ya da Bakanlığın belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları iştiraklerince kurulmasını ve işletilmesini sağlamak, pazar yerlerinde malların hijyenik şartlarda satışa sunulmasını sağlayıcı uygun çalışma ortamını oluşturmak ve altyapı ile çevre düzenlemelerini yapmak, tüketicinin korunmasına yönelik tedbirleri almak ve gerekli denetimleri yapmakla görevlidir.

Pazar yerlerinin kurulması ve kapatılmasına, işleyiş, yönetim ve denetimine, üretici ve pazarcılarda aranılacak niteliklere, bunların çalışmalarına, yapacakları satışlara, haklarına, uymakla yükümlü bulundukları kurallara ve faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik düzenleyici hususlar ise Pazar Yerleri Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmiştir.

Bu Yönetmelik'te belediyenin görev ve yetkileri ayrıntısıyla tanımlanmıştır. Pazarlarının kurulması, işletilmesi, taşınması ve kapatılmasını, yönetim ve denetimini, bu yerlerde faaliyet gösteren üretici ve pazarcılarda aranılacak nitelikleri, bunların çalışmalarını, yapacakları satışları, haklarını ve uymakla yükümlü bulundukları kuralları gibi pazar yerlerinin

tüm yönetsel süreçleri detaylı olarak açıklanmıştır.

Böylesi önemli görevleri üstlenen belediyenin bu görevleri yapacak birim ya da birimleri belirlemesi ve bu birimlerin görev tanımları ve iş süreçlerinin meclis tarafından hukuki bir zemine oturtulması gerekmektedir.

Belediyenin sorumluluğunda olan alanda faaliyet gösteren pazar yerlerine yönelik yapılan denetim neticesinde yukarıda bahsi geçen işlemlerden doğrudan sorumlu bir birimin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Belediye Meclisince müdürlüklerin görev ve çalışma yönetmelikleri çıkarılmasına rağmen hiçbir müdürlüğün görev ve yetki tanımlamasında yukarıda sayılan hususların olmadığı görüldüğü gibi bu eksiklik pazar yerlerine ait denetimler sırasında da gözlenmiştir. Yalnızca Zabıta Müdürlüğünün pazar yerleri üzerindeki denetim ve diğer görevleri yönetmeliklerde açık şekilde tanımlandığından yerine getirildiği, ancak diğer alanlarda yönetsel hususlarda boşluk olduğu görülmüştür.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Raporu'nda da yer almasına rağmen 2024 yılı içerisinde bu konuda Belediye tarafından düzeltici bir adım atılmamıştır.

Bulgudaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş ancak düzeltici işlemler tamamlanmamıştır.

Açıklanan nedenlerle, pazar yerleri ile ilgili Belediyenin sorumluluklarının etkin şekilde yerine getirilebilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

BULGU 4: Toplu Ulaşım Hizmetinin Yapıtırılmasına İlişkin Sistemin Bazı Eksiklikler İçermesi

Toplu ulaşım sisteminin yapısında, bu hizmetin verilmesinde ve Belediyenin bu alandaki uygulamalarında; toplu ulaşım amaçlı faaliyet gösteren “M” plakalı özel otobüslerin plakalarının süresiz olarak verildiği, elektronik ücret toplama sistemi (Kentkart) konusunda eksikliklerin olduğu ve toplu taşıma sistemi içerisindeki araçlara yönelik bazı eksikliklerin bulunduğu görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14'üncü maddesine göre belediyeler, diğer görevleri yanında imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı hizmetlerini yapmak ya da yaptırmakla görevlidir.

Belediyenin yetkileri ve imtiyazlarını düzenleyen 15'inci maddeye göre de toplu taşımaya ilişkin aşağıda sayılan konularda yetkilidir:

- Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak,
- Toplu taşıma yapmak, bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettmek,
- Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmekle yetkilidir.

Belediyeler, Belediye Kanunu'nun aynı maddesine göre toplu taşımaya ilişkin hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının kararıyla süresi kırk dokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67'nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.

Ayrıca Belediye Kanunu'nun “Uygulanmayacak hükümler” başlıklı 84'üncü maddesinde; *“Bu Kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak ... 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu Kanun hükümleri uygulanır.”* ifadelerine yer verilmiştir.

Edirne şehir merkezinde toplu ulaşım hizmeti yapısına bakıldığında aşağıda açıklanan gelişmelere göre sistemin şekillendiği görülmüştür:

1960'lı yıllarda mahallelerden kent merkezine olmak üzere başlayan ve halen “M” plakalı ticari araçlarla devam eden taşımacılık özel sektör eliyle gerçekleşmektedir. Bu hizmette kullanılan toplu taşıma araçlarının hiçbirisi Belediye mülkiyetinde olmadığı gibi bu araçlarda da Belediye personeli çalışmamaktadır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesi ile İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilen *“3. Karayolu taşımacılığına ait mevzuat hükümleri saklı kalmak üzere,*

trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek” yetkisi çerçevesinde, şehir merkezinde yolcu taşımacılığında ticari aracı bulunan şoför esnafının durak ve hat haklarına ilişkin düzenlemeler Edirne Valiliği İl Trafik Komisyonunca belirlenmiştir.

1976 yılından 2005 yılına kadar geçen süre içinde 30'u aşkın İl Trafik Komisyon Kararı ile toplu ulaşım hizmeti yapan kooperatifler, çalışacak araç sayıları ve çalışma hatları gibi temel hususlar belirlenerek toplu ulaşım sistemi bu kararlar paralelinde alınan meclis kararları doğrultusunda şekillenmiştir.

Bu çerçevede alınan 15.01.1998 tarih ve 1998/01 sayılı Edirne Valiliği İl Trafik Komisyon Kararı'yla; vatandaşların, güvenli ve düzenli bir şekilde ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, ticari araç, taksi, durak ve minibüs hattı karaborsacılığının ve korsan taksiciliğin önlenmesi, ticari araçların takip denetim ve disipline edilmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması gerekçelerine dayanılarak toplu ulaşımında çalışacak hatlı otobüs sayısının toplam 236 (iki yüz otuz altı) olarak sınırlandırılması ve ticari plaka tahdidi uygulanmasına karar verilmiştir.

Aynı tarih ve sayılı karar ile “T” ve “M” plaka sahibi şoför esnafının herhangi bir süreye bağlı olmaksızın durak ve hat hakları kazanılmış yani müktesep hak olarak kabul edilmiştir. Toplu taşıma hakkı verilen ve 236 (sonradan ikisi iptal edilen) olarak sayılarına tahdit getirilen taşımacılara Edirne Valiliği İl Trafik Komisyon Başkanlığınca durak (yani plaka hakkı-imtiyazı) ve hat hakları verilirken 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre herhangi bir ihale yapılmamış, geçmişten gelen taşıma hakkı çerçevesinde konu ele alınarak karara bağlanmıştır.

Tüm bu gelişmeler sonucunda; halen şehir merkezinde toplu taşıma hizmeti kooperatifler altında toplanan şahıslara ait “M” plakalı 234 adet ve 26 kişilik küçük otobüslerle gerçekleştirilmektedir.

2010 yılında kabul edilen Edirne İli Toplu Taşıma Projesi kapsamında 11.11.2010 tarih ve 2010-305/700 sayılı Belediye Meclisi Kararı'yla Edirne Toplu Ulaşım Sistemi (ETUS) yapılanmasına geçilmiş ve 7 ayrı kooperatif bünyesinde gerçekleşen bu hizmet tek kooperatif şemsiyesi altında birleşerek merkezi bir toplu taşıma sistemine geçilmiştir. 11.11.2010 tarihinde alınan diğer kararlar ile de ETUS'a katılacak tahditli “M” plakalı araçların çalışacağı toplu

taşıma hatları belirlenmiştir,

Ayrıca, Edirne Belediye Meclisinin aynı tarihteki oturumunda aldığı 2010/316-711 sayılı Kararı'yla elektronik ücret toplama sistemine geçilmiştir. Bu sistem halen taşımacılar ile elektronik ücret toplama sistemleri kuran ve işleten firma arasında yapılan sözleşme çerçevesinde yürütülmektedir.

Bunun dışında, toplu taşımaya ait bütün gelir ve gider unsurlarını içeren mali sistem ETUS bünyesinde faaliyet gösteren kooperatif ile elektronik ücret toplama sistemi ihalesini alan firma tarafından yürütülmektedir.

Toplu ulaşım ile ilişkin temel görevler Belediye bünyesinde yer alan Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü (Toplu Ulaşım Yönetim Birimi) tarafından yerine getirilmektedir. Toplu ulaşım hizmetlerini yapmak veya yaptırmak, “T” plakalı ticari taksiler, “M” plakalı ticari araçlar, “S” plakalı servis araçlar ile “J” plakalı köy araçlarının denetim ve kontrollerini yapmak, güzergâh belgesi ile çalışma ruhsatı düzenlemek gibi görevler bu Müdürlüğe verilmiştir.

Özetle, Edirne merkezindeki toplu ulaşım sistemi 3 aktörlü bir yapıdadır:

- Taşıma hizmetini yapan ve kooperatif altında örgütlü 234 adet otobüs işletmecisi,
- Elektronik ücret toplama sistemini bilişim temelinde yöneten ve Kentkart, kredi kartı gibi araçlarla sistemin parasal kısmını organize eden Firma,
- ETUS sistemi üzerinden toplu taşıma sistemi üzerinde gözetim görevini yapan ve hukuken ücretsiz ve indirimli kullanımdan kaynaklanan gelir kaybını destekleyen Edirne Belediyesi.

Yukarıda açıklanan Edirne toplu ulaşım sistemine yönelik detaylı incelemeler neticesinde aşağıdaki eksiklikler tespit edilmiştir:

A) Toplu Ulaşım Amaçlı Faaliyet Gösteren “M” Plakalı Otobüslerin Plakalarının İhalesiz ve Süresiz Olarak Verilmesi

İl sınırları içerisinde toplu ulaşım amaçlı faaliyet gösteren “M” plakalı otobüslerin plakalarının İl Trafik Komisyonu kararlarına istinaden ihalesiz ve süresiz olarak verildiği görülmüştür.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesi hükümlerine göre kurulan il trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan illerde ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere

toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taksiciliğin önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüslere verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmek üzere çıkarılan 03.05.1986 tarih ve 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın 3'üncü maddesinde; şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçerek sürekli olarak icra eden, şoförler derneğine üye olup en az iki yıldan beri ilde ikamet eden kişilere ticari plaka verilebileceği ve bu kişilerin de plaka devirlerini ancak benzer şartları taşıyanlara yapabilecekleri, aynı Karar'ın 5'inci maddesinde ise; trafik komisyonunca tespit edilecek sayıda ticari plakanın, tahmin edilen bedelinin %80'ine tekabül eden muhammen bedel ve kapalı teklif usulü ile kamuoyuna duyurularak verilebileceği belirlenmiştir.

Bu Karar gereği, ticari plakaların kapalı teklif usulü ile Karar'da belirtilen şartlar dikkate alınarak, Trafik Komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilmesi gerekmektedir.

Belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri için tabi olduğu 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kiralarda sözleşme süresi" başlıklı 64'üncü maddesinde; "*Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınması şarttır. Özel İdare ve belediyeler için kendi özel kanunları uygulanır. Üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedeli her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edilir.*" denilmektedir.

Danıştay 13'üncü Dairesinin çeşitli karalarında (Esas No: 2018/899-Karar No: 2018/1427 vb.) özetle;

- Toplu taşıma hizmetlerinin ihalesinin Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği,
- Toplu taşıma hizmetlerinin imtiyaz, kiralama, ruhsat veya hizmet satın alma usullerinden biri ile üçüncü kişilere ihale yoluyla gördürülebilmesinin gerektiği, bu yöntemlerin her birinde mutlak olarak belirli bir sürenin öngörülmüş olmasının zorunlu olduğu ve Devlet İhale Kanunu'nda öngörülen sürelerden daha uzun bir sürenin öngörülmesi ya da hiçbir şekilde süre öngörülmemesi durumlarında bu durumun hukuka aykırılık oluşturacağı,
- Toplu taşıma hatlarının işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz bedeli veya kira ücreti ödemedi, herhangi bir ihale veya sözleşme yapmadan il trafik

komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturmayacağı hususları yer almaktadır.

Özetle; 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçerek sürekli olarak icra eden kişilere en fazla 10 yıllık süre ile, süre belirtilerek verilmesi gereken ve devir şartları da aynı olan ticari plakalarda yetki ve sorumluluk Belediyeye aittir.

Yapılan incelemede; Edirne İl sınırlarında toplam 234 adet özel şahsa ait otobüsün toplu ulaşımda kullanılmak üzere tahditli plakaya sahip olduğu, “M” plakaya sahip bu hakkın satış ya da miras yolu ile de başka şahıslara devredilebildiği ve adeta süresiz bir hak olarak kullanıldığı, bugüne kadar daha önce alınmış izin ve kararlara istinaden faaliyet gösteren bu imtiyazın 2886 sayılı Kanun'a göre ihale kapsamında değerlendirilmediği görülmüştür.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, İl Trafik Komisyon Kararlarıyla verilmiş müktesep toplu taşımacılık hat ve hakları (imtiyazları) gözetilerek ruhsat vermek suretiyle taşıma hizmetinin yeni araç girişi olmadan devam ettiğini belirtmiştir. Ancak bu konudakim İl Trafik Komisyon Kararları sonrasındaki hukuki gelişmelere yönelik açıklamada bulunmamıştır.

B) Elektronik Ücret Toplama Sistemi (Kentkart) Konusunda Eksikliklerin Olması

Edirne toplu ulaşım sisteminin en önemli aktörlerinden birisi Kentkart'dır. Bu hizmet bir firma aracılığı ile yerine getirilmektedir. Firma taşıma hizmetini veren Kooperatif ile yaptığı sözleşme çerçevesinde hizmet vermekte ve Belediye ile bu anlamda hukuki hiçbir bağı bulunmamaktadır. Oysa toplu taşıma hizmetinin mali ve veri tarafındaki en önemli aktör bahsi geçen Kentkart sistemini yöneten firmadır. Tüm taşıma verisi en detay düzeyde bu firma tarafından kullanılan programlar tarafından işlenmektedir. Bunun yanında halka ücret karşılığı sunulan Kentkart ve kredi kartı ile yapılan kullanımlar da bu sistem içinde yer almaktadır.

Özetle toplu taşıma işinin parasal yönü de Kentkart bünyesinde-dir.

Bu konuda yapılan inceleme neticesinde; Belediye sınırları içerisinde halka hitap eden böylesine önemli bir hizmeti ifa edecek firmanın gerek seçiminde gerekse vereceği hizmet sürecinde Belediyenin herhangi bir rolünün olmadığı tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, Belediye ile taşımacı kooperatif ve Kentkart sistemini yürüten Şirket arasında Bilgi Paylaşım Protokolü imzalandığı ifade edilmiştir. Bu protokol bulguda bahsi geçen eksikliği giderici bir sözleşme olmayıp Kooperatifçe ihale edilen işe yönelik Belediyenin veri alımı ile sınırlı bir protokoldür.

C) ETUS Katılım Sözleşmesini imzalamayan taşımacıların olması

ETUS merkezli taşımacılık, temelde ETUS katılım sözleşmesi çerçevesinde icra edilmektedir. Bu konunun incelenmesi neticesinde, kooperatif bünyesinde olup taşıma hizmeti verme yükümlülüğü olan iki araç sahibinin sözleşme imzalamadığı görülmüş, bu tespite ilişkin Kamu İdaresi herhangi bir yanıt vermemiştir.

Dolayısı ile toplu taşıma hizmeti konusunun hukuki altyapısını oluşturan sözleşme hükümleri bu taşıyıcılar için bağlayıcı olmamaktadır. Sözleşme imzalamayıp ETUS bünyesinde faaliyet gösteren taşıyıcıların durumlarının değerlendirilerek gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir.

D) Toplu Taşıma Sistemindeki Araç ve Araç Hareketlerine Yönelik Önemli Eksikliklerin Bulunması

ETUS ile Kentkart verilerinin incelenmesi ve saha çalışmaları neticesinde; toplu taşıma yetkisi almış ve kamu hizmeti yükümlülüğü bulunan “M” plakalı araç sahiplerinin bir kısmının bu yükümlülüklerinden çeşitli sebeplerle imtina ettikleri görülmüştür.

Yapılan incelemede;

- 2024 yılı içerisindeki araç hareketlerine bakıldığında 234 araç kapasitesine rağmen bazı günler ve hafta sonları kooperatif tarafından az sayıda aracın hizmete sokulduğu, bazı günler ise 234 araçtan sadece 70-80 arası araç çalıştırıldığı anlaşılmıştır. Bu durumun Belediye tarafından görülerek engellenmediği ve asgari araç sayısının belirlenerek bu alanın düzenlenmediği görülmüştür. Kooperatifin inisiyatifine bırakılan bu alan maliyet gerekçesi ile Edirne halkının mağduriyetine neden olmaktadır.
- 2 araç sahibi ileri sürdükleri sağlık ve çeşitli gerekçelerle, 5 araç engelli erişimine uygun olmaması nedeni ile 2 araç da model eskiliği nedeni ile olmak üzere toplam 9 araç taşımacılık faaliyetini 2023 yılından bu yana yerine getirmemektedir.
- Kamu hizmeti gereği model değişikliği gereken araçlarda değişimlerin zamanında

yapılmadığı, toplu taşımada çalışan araçların çalışma üst yaş sınırının 10 yıl iken Meclis Kararı ile 15 yıla çıkarıldığı, 32 aracın ise 2024 sonu itibari ile 15 yaştan büyük olduğu anlaşılmıştır.

- Toplu ulaşım hizmeti vermek üzere ruhsat almış araçların en eskisi çalışmayan 1992 model olmak üzere 26 araç 20 yaş ve üzeridir.
- Toplu taşıma görevinin gereğini yapamaz hale gelen araçların halen tahditli “M” plakada kayıtlı durdukları anlaşılmıştır.
- Araç filosunda 7 yaş ve üstü araç olmadığı gibi, en genç araç 2018 modeldir.
- 2024 sonu itibari ile çeşitli nedenlerle aracı olmayan, dolayısıyla toplu taşıma hizmeti sunamayan 2 taşımacı vardır.
- Engelli erişimine uygun olmayan 5 araç bulunmaktadır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 7'nci ve geçici 3'üncü maddesi gereğince, özel ve kamu toplu taşıma sistemlerinde kullanılan araçların engellilerin erişebilirliğine uygun olmasının sağlanması gerekmektedir.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin olarak Kamu İdaresi herhangi bir yanıt vermemiştir. Bahsi geçen eksikliklerin giderilmemesi, halkın daha az sayıda otobüsle toplu taşıma hizmetinden yararlanma, durakta bekleme süresini uzatma ve daha kalabalık otobüslerle yolculuk yapma riskini beraberinde getirmektedir.

E) Belediyenin Denetim Yükümlülüğünü Yeterince Yerine Getirmemesi

Tamamı özel sektör tarafından yerine getirilen şehir içi toplu ulaşım sisteminin Belediyece konulan kurallar ve taraflar arasındaki sözleşmeler çerçevesinde yürütülüp yürütülmediğinin etkin şekilde denetlenmesi gerekirken bu konuda eksiklikler olduğu görülmüştür. ETUS bünyesinde faaliyet gösteren Kooperatifin bu hizmeti halka sağlıklı şekilde ulaştırmasının en önemli güvencesi, Belediyenin bu alanda koyacağı kural ve kriterler ile bunlara uygunluğun denetlenmesidir.

Yapılan incelemelerde;

- Sistemin sağlıklı işletilmesini güvence altına alacak etkin bir denetim yapısının kurulmadığı, denetime yönelik belli kriterler seti oluşturulmasına rağmen 234 araçtan yalnızca 38 aracın bir ya da iki kez denetim geçirdiği, 196 aracın ise 2024 yılında hiç

denetlenmediği tespit edilmiştir.

- Ayrıca, bazı taşıtların ayakta daha fazla yolcu almak amacı ile arka koltuk oturaklarını sökerek yolcuları mağdur ettikleri görülmüştür.
- Toplu ulaşım sistemine yönelik CİMER şikayetleri incelendiğinde ise belli konularda (araçların yaz günlerinde klima açmadıkları ve 65 yaş üzeri ücretsiz yolculara kötü davranışlar sergiledikleri) eksikliklerin süreklilik kazandığı anlaşılmıştır.

Bu alanda tespit edilen eksiklikler denetim yapısındaki boşluğun en önemli göstergesidir. Belirtilen hususlarla ilgili olarak Belediye tarafından detaylı kriterlerin getirilerek düzenli kontrollerin yapılması ve uymayanlar için gerekli yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

Söz konusu hususlar 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından, tespit edilen eksikliklerin giderilmesine yönelik yeterli adımlar atılmamıştır.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, gerekli denetim faaliyetine yönelik tedbirlerin alınmaya başlandığını ifade etmiş olsa da bu alandaki denetim eksikliği toplu ulaşım konusunda yukarıda bahsi geçen sorunlara yol açmıştır. Bu nedenle, Sayıştay raporlarında her yıl yer verilen eksiklikler 2022 yılından itibaren devam etmektedir.

Sonuç olarak; şehir merkezindeki toplu ulaşım hizmetinde yukarıda detaylı olarak yer verilen ve önceki yıl raporlarında da belirtilen eksikliklerin bir an önce giderilmesi ve toplu ulaşım sisteminin etkin ve verimli şekilde yönetilmesini sağlamak amacı ile gerekli tedbirlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Belediye İtfaiye Teşkilatı Tarafından Binaların Yangından Korunması Konusunda Yeterli Denetim Faaliyetinin Yapılmaması

İtfaiye Teşkilatınca, işletmelerin ruhsat alarak faaliyete başlamaları öncesinde verilen itfaiye raporlama faaliyeti dışında, binaların yangından korunması amacıyla önleyici nitelikte herhangi bir kontrol ve denetim faaliyeti yürütülmediği, bu durumun olası can ve mal riski yanında Belediye açısından mali riske de sebebiyet verdiği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14'üncü maddesi gereğince belediyelerin temel görevlerinden birisi hukuken sorumlu olduğu

alanda itfaiye hizmeti vermektir. Bu hizmetin kapsamı yalnızca yangınlara müdahale etmek ve söndürmekle sınırlı değildir. İtfaiye teşkilatı başta İtfaiye Yönetmeliği ile Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik olmak üzere, kendisine görev ve sorumluluk veren diğer hukuki düzenlemelere uygun hareket etmek zorundadır.

Belediye Kanunu'nun belediyelerin teşkilatını düzenleyen 48'inci maddesi gereğince sağlık, imar, insan kaynakları ve hukuk işleri ile birlikte sayılan temel birimlerden birisi de itfaiye teşkilatıdır.

Belediye Kanunu'nun "İtfaiye" başlıklı 52'nci maddesinde, itfaiye hizmetlerinin kesintisiz olarak yürütülen bir hizmet olduğu ve başta itfaiye teşkilâtının çalışma usûl ve esasları olmak üzere diğer hususların bir yönetmelik ile düzenleneceği belirtilmiştir. Bu amaçla, Belediye Kanunu'nun 52'nci maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesine dayanılarak, 21.10.2006 tarihinden geçerli olmak üzere belediye itfaiye teşkilâtının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları ile diğer hususları düzenleyen İtfaiye Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir.

İtfaiye Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesi itfaiye teşkilatlarının görevlerini detaylı olarak belirtmiştir:

"a) Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek.

b) Her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek ve ilk yardım hizmetlerini yürütmek; arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak.

c) Su baskınlarına müdahale etmek.

ç) Afet ve acil durumlarda arama ve kurtarma çalışmalarına katılmak.

d) 27/11/2007 tarihli ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile verilen görevleri yapmak.

e) Kimyasal, biyolojik, radyolojik ve nükleer olaylara yangın durumunda ilk müdahalede bulunmak, keşif-tespit, arama/kurtarma faaliyetlerinde Türkiye Afet Müdahale Planı (TAMP) kapsamında ilgili çalışma grubuna destek vermek, dekontaminasyon görevlerini valilik ile iş birliği içerisinde yerine getirmek.

f) Halkı, kurum ve kuruluşları itfaiye hizmetleri ile ilgili olarak bilgilendirmek, alınacak

önlemler konusunda eğitmek ve bu konuda tatbikatlar yapmak.

g) Kamu ve özel kuruluşlara ait itfaiye birimleri ile gönüllü itfaiye personelinin eğitim ve yetiştirilmesine yardım etmek; bunların bina, araç-gereç ve donanımlarının itfaiye standartlarına uygunluğunu denetlemek ve bu birimlere yangın yeterlilik belgesi vermek ve gerektiğinde bu birimlerle iş birliği yapmak.

ğ) Belediye sınırları dışındaki olaylara müdahale etmek.

h) Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine göre belediye meclisince tespit edilecek ücret karşılığında baca temizliği yapmak ya da belediye tarafından yetkilendirilmiş kişi ve kuruluşlara yaptırmak ve bacaları yangına karşı önlemler yönünden denetlemek.

ı) Talep edilmesi halinde orman yangınlarının söndürülmesi çalışmalarına katılmak.

i) İmar planlarına göre parlayıcı, patlayıcı ve yanıcı madde depolama yerlerinin tespiti için ilgili birimlere görüş bildirmek.

j) İşyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü raporları vermek ve görüş bildirmek.

k) Belediye başkanının verdiği diğer görevleri yapmak.”

Görüldüğü üzere, itfaiye teşkilatının asli görevi olan “Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek” dışında çok sayıda önleyici nitelikte görevleri de bulunmaktadır.

İtfaiye teşkilatının görevler içerisinde yer alan “işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü raporları vermek ve görüş bildirmek” görevi bu nitelikli önleyici görevlerdir.

İtfaiye teşkilatının denetimi, Yönetmelik ekinde yer alan “İtfaiye Hizmetleri Denetleme Formuna” göre İçişleri Bakanlığı denetim elemanları, valiler, kaymakamlar ve belediye başkanları ile bunların görevlendireceği diğer personel tarafından yapılmaktadır.

Ayrıca, itfaiye teşkilatının İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in ilgili hükümlerine göre Yönetmelik’te sayılan işletmeleri faaliyet öncesi denetleme ve “itfaiye raporu” verme görevi bulunmaktadır.

Bu görevler yanında, itfaiye teşkilatına çok çeşitli görev ve sorumluluk veren diğer

düzenleme Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'tir.

2007/12937 No.lu Bakanlar Kurulu Kararı ile 19/12/2007 tarihli Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'te itfaiye teşkilatı; itfaiye hizmetlerinin yürütüldüğü yerel yönetimlere bağlı kamu kurumu olarak tanımlanmıştır.

Bu Yönetmelik, kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve gerçek kişilerce kullanılan her türlü yapı, bina, tesis ve işletmenin, tasarımı, yapımı, işletimi, bakımı ve kullanımı safhalarında çıkabilecek yangınların en aza indirilmesini ve herhangi bir şekilde çıkabilecek yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere, yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirlerin, organizasyonun, eğitimin ve denetimin usul ve esaslarını içeren son derece detaylı bir düzenlemedir.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmiştir. Buna göre, Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasından;

- a) Yapı ruhsatı vermeye yetkili idareler,
- b) Yatırımcı kuruluşlar,
- c) Yapı sahipleri,
- ç) İşveren veya temsilcileri,
- d) Tasarım ve uygulamada görevli mimar ve mühendisler ile uygulayıcı yükleniciler ve imalatçılar,
- e) Yapı yapılmasında ve kullanımında görev alan müşavir, danışman, proje kontrol, yapı denetimi ve işletme yetkilileri, görevli, yetkili ve sorumludur.

Yönetmelik hükümlerine uyulmaması sebebiyle meydana gelen yangın hasarlarından dolayı ise;

- a) Yapı inşasında yer alan yapı sahipleri, işveren ve işveren temsilcileri,
- b) Tasarımda, uygulamada ve denetimde görevli mimar ve mühendisler,
- c) Yapı denetimi kuruluşları,
- ç) Müteahhitler, imalatçılar ve danışmanları,

Kusurlarına göre sorumludur.

Ayrıca, Yönetmelik'in "İlkeler, Görevler, Yetkiler, Sorumluluklar ve Yasaklar" başlıklı ikinci bölümündeki maddelerinde yer alan yangın güvenliği, itfaiyeye yardım ve yasaklar ile ilgili hususların uygulanmasından; kamu yapılarında binadaki en üst amir, kat mülkiyeti tesis etmiş yapılarda yöneticiler ve site yöneticileri ve diğer binalarda ise, bina malikleri sorumludur.

Yönetmeliğin "Denetim" başlıklı 131'inci maddesi Yönetmelik hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığının nasıl denetleneceğini detaylı olarak belirlemiştir. Buna göre;

Özel yapı, bina, tesis ve işletmeler, mahalli itfaiye teşkilatı ile bunların bağlı veya ilgili olduğu bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşlarının müfettişi, kontrolör veya denetim elemanları tarafından denetlenmek, kamu binaları, kurum amiri ve görevlendireceği kişi veya heyet, mülki amir veya görevlendireceği heyet, kurumun bağlı veya ilgili olduğu bakanlık, müsteşarlık, genel müdürlük veya başkanlık müfettişleri veya kontrolörleri tarafından denetlenmek zorundadır.

Yukarıdaki hükümler yanında, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in "İç düzenlemelerin hazırlanması" başlıklı 136'ncı maddesi gereğince Yönetmelik'in uygulanmasını sağlamak üzere diğer kurumlar yanında belediyelerin de yangın önleme ve söndürme konusunda iç düzenlemelerde bulunmaları zorunludur.

Görüldüğü gibi, İtfaiye Yönetmeliği ile Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği Belediye İtfaiye Teşkilatınca Edirne ili sorumluluk alanı içerisinde kalan özel yapı, bina, tesis ve işletmelerin de düzenli olarak denetlenmesi esastır. Bu denetim ruhsat öncesi itfaiye raporu denetimi dışında kalan önleyici nitelikte ve yangına karşı alınan önlemleri, eksiklikleri tespiti ve raporlamaya yönelik bir denetimdir. Söz konusu denetim, İtfaiye Yönetmeliğinin Ek-1'nci maddesinde sayılan yerlerden gelecek talep üzerine olabileceği gibi, İtfaiye Teşkilatının kendi rutin kontrol görevi kapsamında da yapılabilir.

İki ülkeye sınır olması ve tarihi önemi nedeni ile çok sayıda turiste ev sahipliği yapan Edirne ilinde Belediye ruhsat kayıtlarına göre 40'ı turizm işletme belgesine sahip 106 adet konaklama ruhsatlı otel ve pansiyon bulunmaktadır. Bunun yanında, 2 büyük alışveriş merkezi, 2 özel hastane, 22 kamu ve özel öğrenci yurdu, 45 adet akaryakıt istasyonu, 11 adet fabrika ve çok sayıda kreş, okul, kamu binası ve diğer kamusal hizmet tesisleri bulunmaktadır.

Özellikle bu gibi kamusal ve yoğun nüfus barındıran alanlar, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği başta yangın olmak üzere olası afetlerde risk seviyesi

yüksek yerlerdir. Başta bu alanlar olmak üzere, Yönetmelik gereği yapılacak sınıflandırma (Yönetmelik ekinde belirtilen bina tehlike sınıflandırılması-düşük, orta ve yüksek) ve risk analizine göre Edirne Belediyesi İtfaiye Teşkilatı tarafından düzenli aralıklarla gerekli denetim sorumluluğunun yerine getirilmesi gerekmektedir. Yönetmelik gereği asli sorumluluk başka aktörlerde olsa dahi bu durum Belediyenin denetim sorumluluğunu kaldırmamaktadır.

İtfaiye Teşkilatı faaliyetleri üzerinde yapılan denetim neticesinde;

- İtfaiye teşkilatının faaliyet öncesi ruhsat amaçlı yapılan itfaiye raporlaması dışında 2024 sonu itibari ile hiçbir riskli yapı üzerinde denetim yapmadığı, dolayısıyla sorumluluk alanında kalan binaların yangından korunmasına yönelik eksiklerin zamanında tespit edildiği önleyici raporlama faaliyeti gerçekleşmediği,
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Yönetmeliği çerçevesinde yapılan denetimler sonucunda düzenlenen raporların da kontrol faaliyetlerini gösterecek şekilde düzenlenmediği; denetim riskini ortadan kaldırmaya yönelik kontrol listesi ya da benzeri kanıtlayıcı araçların kullanılmadığı,
- Her ne kadar Belediyenin sorumluluğunda olmasa da İtfaiye Yönetmeliği eki olan “İtfaiye Hizmetleri Denetleme Formu” incelendiğinde, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği itfaiye teşkilatına düşen görevlere yönelik yeterli denetim içeriği bulunmadığından denetim kapsamının sınırlı ve eksik kaldığı,
- Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik gereği yangın önleme ve söndürme konusunda Belediye tarafından uygulanan yeterli iç düzenleme olmadığı

Tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını ve söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir. Ancak tespitlere ilişkin hususların düzeltme işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Olası can ve mal kaybının önüne geçmek, milli kazanımlarımızı korumak ve Belediyenin mali risklerini azaltmak adına, başta İtfaiye Yönetmeliği ve Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik olmak üzere, hukuki düzenlemelere uygun, risk analizine dayalı denetimlerin süreklilik esasına göre planlanması ve uygulanması gerekmektedir.

BULGU 6: Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşi İhalesinde Teminat Mektubu Süresinin Dolması ve Süre Uzatımı Kararında Verilen Sürenin Belirtilmemiş Olması

Belediyenin 2017/557680 İhale Kayıt No.lu "Edirne Belediyesi Muhtelif Mahalle Cadde ve Sokaklarda İçme Suyu, Yağmur Suyu ve Kanalizasyon Yapım İşi" ihalesinde, sözleşme süresi bitmesine rağmen teminat mektubu süresinin uzatılmadığı ve ödenek yetersizliği gerekçesiyle yükleniciye verilen süre uzatımı kararında, verilen sürenin açıkça belirtilmediği görülmüştür.

A) Kesin Kabulü Yapılmayan Yapım İşi İhalesinde Teminat Mektubu Süresinin Dolması

Belediye tarafından ihale edilen ve kesin kabul işlemi henüz yapılmayan "Edirne Belediyesi Muhtelif Mahalle Cadde ve Sokaklarda İçme Suyu, Yağmur Suyu ve Kanalizasyon Yapım İşi"nde, yükleniciden alınan teminat mektubu süresinin, işin kesin kabulü yapılmadan 14.09.2024 tarihi itibarıyla dolduğu ve güncellenmediği tespit edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun "Teminat mektupları" başlıklı 35'inci maddesinde kesin teminat mektuplarının süresinin ihale konusu işin bitiş tarihi dikkate alınmak suretiyle idare tarafından belirleneceği, "Kesin teminat" başlıklı 43'üncü maddesinde ise taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle %6 oranında kesin teminat alınacağı hükümleri bulunmaktadır.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun "Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi" başlıklı 13'üncü maddesinde ise taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların; yapım işlerinde varsa eksik ve kusurların giderilerek geçici kabul tutanağının onaylanmasından sonra yarısının, Sosyal Güvenlik Kurumundan ilişiksiz belgesi getirilmesi ve kesin kabul tutanağının onaylanmasından sonra kalanının yükleniciye iade edileceği ifade edilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, sözleşme imzalanmadan önce yükleniciden alınan teminat mektubunun süresi, kesin kabul tarihini aşacak şekilde idareler tarafından belirlenmelidir. İhale mevzuatımızda teminatlar, taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlama adına idarelerin elinde

bulunan en önemli araçlardan biridir. Ayrıca teminat mektubu süresinin bitmesi, sonrasında iş ile ilgili tespit edilecek eksikliklerin yükleniciye veya idarece yüklenicinin nam ve hesabına yaptırılmasını veya yükleniciden tahsilini de zorlaştıracaktır.

Bu kapsamda yapılan incelemelerde, Belediye tarafından ihale edilen ve kesin kabulü yapılmayan yapım işinde; yükleniciden alınan teminat mektubunun süresinin, işin kesin kabulü yapılmadan sözleşme süresi bitim tarihi olan 14.09.2024 itibarıyla dolduğu ve süresinin uzatılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup bundan sonraki süreçte teminat mektuplarının süresinin dolmasını engelleyecek mekanizmanın ivedilikle kurulacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediye tarafından ihale edilen yapım işlerinde teminat mektuplarının süresinin, kesin kabul tarihlerinden önce bitmesini engelleyecek kontrol mekanizmalarının kurulması; taahhütlerin sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesine ve olası eksiklerin yüklenicilere yaptırılmasına olanak sağlayacaktır.

B) Süre Uzatımı Kararında Verilen Sürenin Belirtilmemiş Olması

Belediyenin "Edirne Belediyesi Muhtelif Mahalle Cadde ve Sokaklarda İçme Suyu, Yağmur Suyu ve Kanalizasyon Yapım İşleri" ihalesinde; ödenek yetersizliği gerekçesiyle yükleniciye verilen süre uzatımı kararında, verilen sürenin açıkça belirtilmediği görülmüştür.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İşin süresi ve sürenin Uzatılması" başlıklı 29'uncu maddesinin 4, 5 ve 6'ncı bentlerinde;

“(4) İdarenin, sözleşmenin ifasına ilişkin yükümlülüklerini Yüklenicinin kusuru olmaksızın yerine getirmemesi (yer teslimi, projelerin onaylanması, iş programının onaylanması, ödenek yetersizliği gibi) ve bu sebeple sorumluluğu Yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi, bu durumun taahhüdün yerine getirilmesine engel nitelikte olması ve Yüklenicinin bu engeli ortadan kaldırmaya gücünün yetmemiş olması halinde, işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre, işin bir kısmına veya tamamına ait süre en az gecikilen süre kadar uzatılır.

(5) Öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olduğu hallerde ilave işin gerektirdiği ek süre Yükleniciye verilir.

(6) Mücbir sebepler ve/veya idarenin sebep olduğu hallerden dolayı, işte sorumluluğu yükleniciye ait olmayan gecikmelerin meydana gelmesi halinde, durum idarece incelenerek işi engelleyici sebeplere ve yapılacak işin niteliğine göre işin bir kısmına veya tamamına ait süre uzatılır.” denilmektedir.

Yapılan incelemede; Belediyenin revize iş programına göre iş bitim tarihi 14.09.2024 olan yapım işi ihalesinde, ödenek yetersizliği gerekçesiyle yükleniciye iş programına uygun olarak iş yaptırılmadığı; bunun akabinde yüklenicinin 13.02.2024 tarihli dilekçesinde, çalışılmayan günler de göz önünde bulundurularak yeni iş bitim tarihinin 24.04.2025 olarak, 12.11.2024 tarihli dilekçesinde ise 21.11.2025 olarak güncellenmesi talebinde bulunduğu görülmüştür. Belediye tarafından 12.09.2024 tarihinde yükleniciye hitaben yazılan yazıda, işin kalan kısmının tamamlanması için yeterli ödenek bulunmadığı ve ödenek arayışında olduğu, bu nedenle işin tamamı için verilen sürenin uzatıldığı ifade edilmiştir. Ancak söz konusu yazıda, her ne kadar süre uzatımı verildiği ifade edilmiş olsa da uzatılan sürenin ne kadar olduğu belirtilmemiş olup süre uzatımına ilişkin bir hesap cetvelinin de olmadığı anlaşılmıştır.

Yapım işlerinde İdarece verilecek süre uzatımlarının, yukarıdaki düzenlemede öngörülen gerekçelere dayanarak değerlendirilmesi ve iş programında yapılacak işler dikkate alınarak açık olarak belirlenmesi gerekmektedir. Yasal düzenlemelere dayanarak verilen süre uzatımlarına açık bir sınır çizilmemesi, idarenin bu konuda sınırsız bir yetkisi olduğu anlamına gelmemektedir.

Kamu İdaresi cevabında, İdare tarafından zorunlu hallerde verilecek süre uzatım kararlarının açık ve net bir biçimde ifade edileceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; Belediye tarafından zorunlu hallerde verilecek süre uzatımlarında, süre uzatım kararını haklı kılacak gerekçelerle verilen sürenin açıkça ortaya konulması ve verilen sürenin hesabının belgelendirilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Ecrimisil Uygulamasının Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi ve Bu Yöntemle Belediye Taşınmazlarının İşgalinin Sürekli Hale Gelmesi

Belediyeye ait kiralamaya uygun taşınmazların önemli bir kısmının herhangi bir ihale yapılmadan önceki kiracılar tarafından işgal edildiği, bu işgalciler için tahliye sürecinin başlatılarak mezkûr yerlerden çıkarılmadığı, bunun yerine uzun süreden beri ecrimisil yönteminin kiralama işlemi gibi uygulanarak işgallerin devam ettiği, bu suretle hukuka uygun olmayan kullanımlara süreklilik kazandırılarak mevzuata aykırı hareket edildiği görülmüştür.

Belediye taşınmazlarının işgalli kullanılması durumunda uygulanacak yaptırımlar, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesinde yapılan atıf gereği 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesinde yer alan düzenlemeler çerçevesinde belirlenmiştir. Anılan madde hükmü uyarınca, işgalli kullanımın tespit edilmesi halinde; beş yılı geçmemek üzere geçmiş kullanımlar için ecrimisil talep edilmesi ve bu bedelin rızaen ödenmemesi halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmesi ve taşınmazın en geç 15 gün içerisinde mülki amirler vasıtasıyla tahliye ettirilmesi gerekmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15'inci maddesinin sekizinci fıkrasında; belediye mallarına karşı suç işleyenlerin devlet malına karşı suç işlemiş sayılacağı ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi hükümlerinin belediye taşınmazları hakkında da uygulanacağı ifade edilmiştir.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun “Ecrimisil ve tahliye” başlıklı 75'inci maddesinde;

“Devletin özel mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmaz malları ve Vakıflar Genel Müdürlüğü ile idare ve temsil ettiği mazbut vakıflara ait taşınmaz malların, gerçek ve tüzelkişilerce işgali üzerine, füzuli şagilden, bu Kanunun 9 uncu maddesindeki yerlerden sorulmak suretiyle, idareden taşınmaz ve değerlendirme konusunda işin ehli veya uzmanı üç kişiden oluşan komisyonca tespit tarihinden geriye doğru beş yılı geçmemek üzere tespit ve takdir edilecek ecrimisil istenir. Ecrimisil talep edilebilmesi için, Hazinesin işgalden dolayı bir zarara uğramış olması gerekmez ve füzuli şagilin kusuru aranmaz.

İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir ...” denilmektedir.

Anılan madde hükmünden de anlaşılacağı üzere; ecrimisil geçmişe yönelik kullanım karşılığında alınan bedel, tahliye ise işgalin geleceğe yönelik olarak sona erdirilmesine ilişkin idari bir işlem olduğundan, burada birbirinden bağımsız iki farklı yaptırım mekanizması söz konusudur. Bu nedenle ecrimisilin düzenli aralıklarla tahsil edilmesi tahliye mekanizmasının işletilmemesine sebep olarak gösterilemeyeceği gibi işgalciye taşınmazı kullanma hakkı da vermeyecektir.

Belediyenin taşınmazlarına ilişkin yerinde yapılan denetimler neticesinde;

- Önceki yıllar Sayıştay raporlarına konu olan ecrimisil uygulaması ile ilgili olarak, 2024

yılı başı itibari ile 67 adet taşınmazın ecrimisil uygulaması ile işgal altında olduğu, 2024 yılı içinde bu taşınmazlardan 13 adedinin tahliyesinin gerçekleştiği, 2 adedinin tahliye işlemlerinin Valilikce başlatıldığı, 17 adedinin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu esaslarına göre yapılan ihale sonucunda kiraya verildiği, 1 taşınmazın ortak hizmet proje protokolü kapsamında değerlendirildiği, 1 taşınmazın ise mahkeme kararı ile Vakıflar Bölge Müdürlüğü adına tescil olduğu,

- Aşağıda listede yer alan 33 adet taşınmazın ise kira sözleşmeleri uzun süre önce bitmiş olmasına rağmen eski kiracı olan fuzuli şagiller tarafından işgal edildiği, Belediyenin bunları tahliye etme yoluna gitmediği gibi 4 yıldır ihale ile kiraya da vermediği, bunun yerine ecrimisil uygulamasının adeta kira uygulamasına dönüştürülerek aylık ecrimisil alındığı ve 2024 sonu itibari ile de bu işgallerin devam ettiği,

Tespit edilmiştir.

Söz konusu eksiklikler 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak radan geçen süreye rağmen Belediye tarafından fuzuli işgali sonlandırmaya yönelik yeterli adımlar atılmamıştır.

31.12.2024 tarihi itibari ile ecrimisil ödemelerine ilişkin yapılan incelemede ise 811.841,36 TL'ye varan alacak tutarının biriktiği, bu alacağın üçte ikisinin 4 adet işgalciye ait olduğu anlaşılmıştır. Her ne kadar Belediye tarafından tahsilata yönelik gerekli hukuki adımların atılması sağlanmış olsa da ecrimisil yükümlülüğünü neredeyse hiç yerine getirmeyenler ile düzenli ödeme yapmayanlar için bile Kanun'un emrettiği tahliye işlemlerinin tamamlanmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, işgal altındaki taşınmazlarımızın bir kısmının ecrimisil ödemelerinin dahi aksatıldığı, borçlu durumda olan 14 işgalciden kaynaklı ecrimisil alacağının 31.12.2024 itibari ile 811.841,00 TL'ye ulaştığı görülmektedir.

Tablo 9: Fuzuli Şagiller Tarafından İşgal Halindeki Belediye Taşınmazları (31.12.2024)

Sıra No	Taşınmaz Adresi	Kullanılan Alan (m ²)	Faaliyet Alanı	İşgal Başlangıcı	2024 Yılı Aylık Ecrimisil Bedeli (TL)	31.12.2024 İtibari ile Toplam Alacak (TL)
1	Abdurrahman Mahallesi No: 121/1-2 490 ada 43 Parsel	35,00	Büro/Lokal	01.01.2018	389,57	22.456,63
2	Dilaverbey Mahallesi Sedde Yolu sokak No:85 13 ada 44 parsel	45,00	Lokal	01.01.2018	1.712,78	4.264,82

3	Kocasinan Mahallesi Mustafa Akay Sok. No: 1	3.072,00	Lokal	01.01.2018	2.822,76	Borcu yoktur
4	1. Murat Mahallesi Haşım İşcan Caddesi No:18	2.000,00	Lokal	01.01.2018	21.806,81	174.415,98
5	1. Murat Mahallesi Çetin Emeç Caddesi No:1	2.437,00	Lokal	01.01.2018	10.692,05	Borcu yoktur
6	Şükrüpaşa Mahallesi Talatpaşa Cad. No: 92 480 Ada 2 Parsel	7.275,00	Çay Bahçesi- Kafeterya	01.01.2018	17.105,83	Borcu yoktur
7	Babademirtaş Mahallesi Talatpaşa Cadd. No: 180	2.508,00	Kafeterya-Fast Food- Alkollü/Alkolsüz İçecek- Oyun- Kahvaltı Salonu- Kahvehane	01.01.2018	55.584,74	Borcu yoktur
8	Karaağaç Mahallesi Lozan Caddesi No:2 818 ada 5 parcel	880,92	İçkili Lokanta	01.01.2018	52.037,86	Borcu yoktur
9	1. Murat Mahallesi Zübeyde Hanım Caddesi No:50/1	12.939,28	Çay Bahçesi-Büfe- Oyun Alanı-Kafe	01.01.2018	21.380,43	55.854,23
10	Şükrüpaşa Mahallesi Kavgaz Tabya Sokak No:2	1.767,00	Spor Tesis Alanı- Kafeterya	01.01.2018	23.519,59	Borcu yoktur
11	Şükrüpaşa Mahallesi Arda Caddesi No:8 1955 ada 44 parcel	1.565,00	Mini Futbol Alanı- Kafeterya	01.01.2018	23.519,59	Borcu yoktur
12	Abdurrahman Mahallesi Eski İstanbul Caddesi No: 121 490 ada 43 Parsl	2.400,00	Park-Büfe-Çay Bahçesi	01.01.2018	2.565,49	14.226,16
13	Sabuni Mahallesi Tahmis Çarşı Sokak No:27/3	1.365,00	Çay Bahçesi-Büfe-Kafe	01.01.2018	19.671,30	Borcu yoktur
14	Fatih Mahallesi Muammer Aksoy Caddesi No:17/1 1647 ada 156-137-138 parcel	4.374,00	Büfe-Çay Bahçesi- Kıraathane-Kafe Şantan	01.01.2018	47.035,48	117.118,34
15	Fatih Mahallesi İzzet Arseven Caddesi No: 1	147,00	Park-Büfe- Kafeterya-Oyun Salonu	01.01.2018	2.565,49	Borcu yoktur
16	Yancıkçışahin Mahallesi Atatürk Caddesi No: 1	70,00	Büfe-Çay Bahçesi	01.01.2018	6.843,79	Borcu yoktur
17	Şükrüpaşa Mahallesi İlhami Ertem Caddesi No:45 1795 ada 1 parsel	2.596,00	Park-Çay Bahçesi- Kafe- Hamburger Salonu- Kahve-Büfe- Kafe	01.01.2018	44.168,61	Borcu yoktur
18	Fatih Mahallesi Ümraniye Akkan Caddesi No:13/1	504,00	Park-Çay Bahçesi- Kafeterya- Hamburger Tost Pide Lahmacun Salonu- Büfe	01.01.2018	44.470,01	Borcu yoktur
19	Talatpaşa Mahallesi Saraçlar Caddesi No:141	45,00	Büfe	01.01.2018	5.347,87	Borcu yoktur
20	Sabuni Mahallesi Talatpaşa Caddesi No:149/1	8,00	Çiçekçi Barakası	01.01.2018	6.630,60	Borcu yoktur
21	1. Murat Mahallesi Haşım İşcan Caddesi No:12	89,00	WC	01.01.2018	514,54	Borcu yoktur
22	Dilaverbey Mahallesi Sedde Yolu Sokak No:85	40,00	WC	01.01.2018	514,54	36.542,55
23	Dilaverbey Mahallesi Sedde Yolu Sokak No: 15 146 ada 3 parsel	495,10	Odun Kömür Deposu	01.01.2018	2.565,49	74.042,81
24	Kocasinan mah. 220 pafta 1949 ada 154 parsel	1.838,00	Lokal	01.01.2019	2.517,71	Borcu yoktur
25	Hacılarcazın Mevkii 220 pafta 1712 ada 3 parsel	2.259,07	Lokal	01.01.2019	1.947,99	6.364,12

26	Kavgaz Mevkii 1170 ada 1 parsel	4.438,00	Lokal-Kafeterya- İçkili Lokanta	01.01.2020	2.844,82	Borcu yoktur
27	Kavgaz Mevkii 220/11-12 pafta 1178 ada 1 parsel	3.971,00	Kafeterya-Çay Bahçesi	01.01.2020	6.799,68	37.167,05
28	Türkoğlu Mahallesi	368,00	Çay Bahçesi- Kafeterya	14.09.2021	6.248,34	32.263,94
29	2454 ada 2 parsel sayılı taşınmazın güneyi	610,00	Otopark	01.01.2020	6.799,68	Borcu yoktur
30	Kocasınan Mahallesi Demirkapı Mevki	Ekli İmar Plan Örneğinde İşaretli	Şehirlerarası Otobüs Terminali	20.01.2019	420.000,00	Borcu yoktur
31	Ayşekadın Park Altı Dükkanları No:23 -24	42,04	Lokal	01.01.2015	2.984,53	7.367,01
32	Talatpaşa Mah. Alemdar Cad. No:8 Ada 506 parsel 45	525,50	Açık Alan İnşaat Malzeme Deposu	01.01.2015	4.492,00	Borcu yoktur
33	Şükrüpaşa Mahallesi Arda Caddesi	2.726,73	Çay Bahçesi- Kafeterya	01.01.2023	6.329,21	34.686,59

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususların dikkate alınarak, mevzuata uygun işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; işgal altındaki taşınmazların 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 75'inci maddesi gereğince tahliyesinin biran önce sağlanarak hukuk dışı durumun sonlanması ve idarece kiraya verilmesi kararlaştırılan taşınmazların ihale edilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının Zamanında Gönderilmemesi

Belediye tarafından tahakkuk ettirilen emlak vergisinden, görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla ayrılan %10 nispetindeki taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının, Edirne İl Özel İdaresine aktarılmasında gecikmeye sebebiyet verildiği ve bu nedenle gecikme zammı ödendiği görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun "Taşınmaz kültür varlıklarının onarımına yardım sağlanması ve katkı payı" başlıklı 12'nci maddesinde, belediyelerce tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı tahakkuk ettirileceği ve bunun emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği ifade edilmiş, tahsil edilen bu tutarların da tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar il özel idarelerine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödeneceği belirtilmiştir. Ayrıca tahsil edilen katkı payını söz konusu süre içinde il özel idarelerine yatırmayan belediyelerden, bu katkı paylarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği de

düzenlenmiştir. Bu işlemlerle ilgili olarak aynı maddede belediye başkanlarına, belediyelerin tahsil ettikleri paylardan il özel idarelerine ödemeleri gereken taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı paylarının, zamanında ve tam olarak ödenmesini sağlama hususunda sorumluluk yüklenmiştir. Ödenmeyen payların da, ilgili il özel idaresinin talebi üzerine belediyenin İller Bankasından aldığı genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek talep eden özel idareye gönderileceği belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre, emlak vergisinin %10'u nispetinde taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının tahakkuk ettirilmesi ve Belediyece emlak vergisi ile birlikte tahsil edilmesi gerekmekte olup; tahsil olunan miktarların tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar Edirne İl Özel İdaresine bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenmesi gerekmektedir.

Edirne Belediyesinin 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabının incelenmesi neticesinde; 2024 yılında bina, arazi ve arsa üzerinden toplam 66.619.175,40 TL emlak vergisi tahsil edildiği, bu tutarın %10'u olan 6.661.917,54 TL tutarındaki katkı payının Edirne İl Özel İdaresine aktarılmadığı, bunun akabinde İl Özel İdaresinin İller Bankasına başvuruda bulunması üzerine 210.202,17 TL tutarındaki gecikme zammı ile birlikte Belediyenin merkezi idare vergi gelirleri payından kesildiği tespit edilmiştir.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması için tahsil edilen katkı paylarının 2025 yılı içerisinde zamanında ödendiğini ifade etmiştir. Ancak bulgu konusu edilen paylar 2024 yılı içinde vadesinde ödenmeyen ve gecikmeye sebep olunan tutarlardır.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanımının sağlanabilmesi bakımından, herhangi bir gecikme zammına maruz kalınmaması için bahsi geçen katkı paylarının Belediye tarafından Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda yer verilen süreler dikkate alınarak İl Özel İdaresine zamanında aktarılması gerekmektedir.

BULGU 9: Bazı Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması

Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların bir kısmının cins tashihlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 10'uncu maddesi

hükmü uyarınca, kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, yönetimlerinde veya kullanımlarında bulunan taşınmazların mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmaması durumunda, fiili kullanım durumları esas alınarak tapu kayıtlarında cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

Anılan maddenin devamında ise tashih edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen taşınmazlara ait cins tashihlerinin yapılmasının, bu taşınmazları kullanan idarenin durumu tespit eden yazısı üzerine taşınmaz maliki idareye ait olduğu belirtilmiştir.

Belediyenin taşınmazları üzerinde yapılan inceleme neticesinde, 2024 yılı içerisinde cins tashih işlemlerinin başlatıldığı, bu kapsamda 9 taşınmazın asıl işlevine uygun olarak terkin işlemini gerçekleştirdiği, 11 adet taşınmazın ise cins tashih işlemlerinin tamamlandığı tespit edilmiştir.

Bu olumlu gelişmeye rağmen halen cins tashih değişikliği gerektiren diğer taşınmazlara yönelik çalışmaların tamamlanmadığı anlaşılmıştır. Örneğin,

- Edirne Merkez Yeniimaret Mahallesi Ada:966, Parsel:10 sayılı taşınmaz tapuda samanlık iken zeminde yoldur.
- Edirne Merkez Talatpaşa Mahallesi Ada:3482, Parsel:1 sayılı taşınmaz tapuda arsa iken zeminde yoldur.
- Edirne Merkez Talatpaşa Mahallesi Ada:3482, Parsel:2 sayılı taşınmaz tapuda arsa iken zeminde yoldur.
- Edirne Merkez Talatpaşa Mahallesi Ada:3575, Parsel:1 sayılı taşınmaz tapuda arsa iken zeminde yoldur.
- Edirne Merkez Mithatpaşa Mahallesi Ada:639, Parsel:4 sayılı taşınmaz tapuda arsa iken zeminde yoldur.

Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların cins tashihlerin yapılmamış olması bilançoda maddi duran varlıklar içerisinde yer alan 250 Arazi ve Arsalar, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri ve 252 Binalar Hesaplarının gerçek durumu yansıtmamasına neden olmaktadır.

Söz konusu husus 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından gerekli işlemler neticelendirilmemiştir.

Sonuç olarak; Belediyenin mülkiyetinde, yönetiminde veya kullanımında bulunan taşınmazların cins tashihlerinin yapılması ve mali tablolarda yer alan duran varlık hesabının doğru bilgi sunmasının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 10: Taşınır Mal Yönetim Süreçlerinin Etkili İşletilmemesi

Belediyenin 2024 yılı taşınır işlemlerinin Taşınır Mal Yönetmeliği'ne uygun şekilde yürütülmediği görülmüştür.

A) Dayanıklı Taşınırlara Taşınır Kayıt Yetkilileri Tarafından Sicil Numarası Verilmemesi

Yapılan fiili ve fiziki incelemeler sonucunda; Belediye tarafından dayanıklı taşınırlara sicil numarası verilmediği tespit edilmiştir.

10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Dayanıklı taşınırların numaralandırılması" başlıklı 36'ncı maddesinde; giriş kaydı yapılan dayanıklı taşınırlara taşınır kayıt yetkilisi tarafından bir sicil numarası verileceği ve bu numaranın yazma, kazıma, damga vurma veya etiket yapıştırma suretiyle taşınırın üzerinde kalıcı olacak şekilde belirtilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Söz konusu işlemin yapılmaması taşınırların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesi, kullanılması ve kontrolü bakımından sorun teşkil edecek ve taşınır yönetim hesabının doğru veri sunacak şekilde hazırlanamamasına neden olacaktır.

Söz konusu husus 2023 yılı denetimleri sonucu Kamu İdaresine yazılı olarak bildirilmiş olup Belediye tarafından bazı birimlerde taşınırlara sicil numarası verilmesine başlandığı belirtilmiş olsa da genel bir uygulama birliğinin sağlanmadığı anlaşılmıştır.

Kamu İdaresi bulguya katıldığını belirtmiş olup kısmen bir düzeltme işlemi yapıldığını ve çalışmalara devam edildiğini ifade etmiştir.

İlgili Yönetmelik hükümleri gereğince dayanıklı taşınırlara sicil numarasının verilmesi ve taşınır kod sisteminin oluşturulmasının sağlanması gerekmektedir.

B) Müdürlüklerce Tüketim Malzemeleri Defteri, Dayanıklı Taşınırlar Defteri ve Müze Defterinin Tutulmaması

Yapılan incelemede Belediyenin uygulamada tüketim malzemelerine, dayanıklı

taşınırlara ve tarihi değeri olan Atatürk odasındaki taşınırlara ilişkin herhangi bir defter tutmadığı, Taşınır Hesap Yönetim Cetveli'nde yer alan dayanıklı taşınır listesi ile fiili-fiziki denetim sonucu tespit edilen dayanıklı taşınırların birbiri ile uyumlu olmadığı tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Defterler" başlıklı 9'uncu maddesinde; Tüketim Malzemeleri Defteri'nin tüketim malzemelerinin kayıtlarını, Dayanıklı Taşınırlar Defteri'nin dayanıklı taşınırların kayıtlarını, Müze Defteri'nin ise müzelerde sergilenen veya sergilenmek üzere muhafaza altında bulundurulmuş taşınırları takip etmek için kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Söz konusu husus 2023 yılı denetimleri sonucu Kamu İdaresine yazılı olarak bildirilmesine rağmen 2024 yılında da herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi bulguya katıldığını belirtmiş olup kısmen bir düzeltme işlemi yapıldığını ve çalışmalara devam edildiğini ifade etmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri gereğince müdürlüklerce tüketim malzemeleri defteri, dayanıklı taşınırlar defteri ve müze defterinin tutulması gerekmektedir.

C) Görevlilerin Kullanımına Verilen Taşınırlar ve Taşıtlar İçin Taşınır Teslim Belgesinin Düzenlenmemesi

Belediyede görevlilerin kullanımına verilen taşınırlar ve taşıtlar için Taşınır Teslim Belgesi düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Belge ve cetveller" başlıklı 10'uncu maddesinde; kara taşıtları ve iş makineleri ile demirbaş, makine ve cihazların kamu görevlilerinin kullanımına verilmesinde Taşınır Teslim Belgesi'nin düzenleneceği belirtilmiştir.

Söz konusu husus 2023 yılı denetimleri sonucu Kamu İdaresine yazılı olarak bildirilmesine rağmen 2024 yılında da herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi bulguya katıldığını belirtmiş olup kısmen bir düzeltme işlemi yapıldığını ve çalışmalara devam edildiğini ifade etmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'ne uygun olarak görevlilerin kullanımına verilen taşınırlar ve taşıtlar için taşınır teslim belgesinin düzenlenmesi gerekmektedir.

D) Taşınır Kayıt Yetkililerinin Görevlerinden Ayrılmaları Esnasında Taşınır

Sayımlarının Yapılmaması

Yıl içerisinde görevlerinden ayrılan taşınır kayıt yetkilileri olmasına rağmen taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılmaları esnasında herhangi bir taşınır sayımının yapılmadığı tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'nci maddesinde; taşınır sayımlarının taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılmalarında, yılsonlarında ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda yapılacağı belirtilmiştir.

Söz konusu husus 2023 yılı denetimleri sonucu Kamu İdaresine yazılı olarak bildirilmesine rağmen 2024 yılında da herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi bulguya katıldığını belirtmiş olup kısmen bir düzeltme işlemi yapıldığını ve çalışmalara devam edildiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak, Belediyenin yıl sonlarında ve gerekli gördüğü durumların yanı sıra, taşınır kayıt yetkililerinin görevden ayrılmaları durumunda da taşınır sayımı yapması gerekmektedir.

BULGU 11: Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi

İl/ilçe trafik komisyon kararlarıyla, Belediye sınırları içinde taksi işletmeciliği gerçekleştirmek üzere tahsis olunan taksi plakalarının kullanım hakkının süresiz olmasına zımni olarak izin verildiği görülmüştür

Belediye sınırı içerisinde ticari taksiler ile ilgili süreç ilk olarak 17.01.1996 tarih 1996/1 sayılı Edirne Valiliği İl Trafik Komisyon Kararı'yla il merkezinde taksi duraklarında çalışan, yeterli sürücü belgesine sahip, durak tahsis belgesi bulunan araç sahiplerine ve ticari taksilere özel harf grubu plakası olan (T) plaka uygulamasına geçilmiştir.

Edirne Valiliği İl Trafik Komisyonunun 15.01.1998 tarih ve 1998/01 sayılı Kararı'yla (T) plaka ticari otomobil sayısı 581, hatlı otobüs minibüs sayısı ise toplam 236 olarak sınırlandırılmış ve ticari plaka tahdidi uygulanmasına başlanmıştır.

Aynı Karar'da; "İşbu ticari plaka tahdit kararının onay tarihinden önce, Defterdarlığa bağlı Vergi Dairelerinde vergi mükellefi, Şoförler ve Otomobilciler Odasına üye kaydı, Trafik Tescil ve Denetleme Şube Müdürlüğünde "T" ve "M" harf grubu plakada kayıtlı ticari aracı bulunan şoför esnafının durak ve hat haklarının kazanılmış hak sayılmasına ..." ifadesine de

yer verilmiştir.

581 olarak sayılarına tahdit getirilen taksi plaka hakkından, 68 adet (T) plaka sahibi tamamlaması gereken prosedürleri zamanında bitiremediği için hakları tescil edilememiştir. O tarihten günümüze kadar şehir içinde çalışan tahditli (T) plaka sayısı 513 olarak sabit kalmıştır.

18.10.1983 tarih ve 18195 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 12'nci maddesinde; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetkisi il ve ilçe trafik komisyonlarına verilmiştir.

Bu Kanun'a dayanılarak 03.05.1986 tarih ve 19096 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan 86/10553 sayılı Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar'ın amacı; *“Vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmek olup, kararın 2918 sayılı Kanun'un 12'nci maddesi hükümlerine göre, il trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan İllerde uygulanacağı”* şeklinde ifade edilmiştir.

Anılan Usul ve Esaslar'ın “Ticari plaka verilecekler” başlıklı 3'üncü maddesinde; *“Ticari plaka verilebilmesi için; a) Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş olmak b) En az iki yıldan beri o ilde ikamet etmek c) Şoförler derneğine üye olmak şarttır. Ticari plaka sahipleri bu plakaları, taşıtla birlikte veya ayrı olarak yalnız birinci fıkradaki şartları haiz kişilere satabilir.”*,

“Ticari plakanın verilme usul ve esasları” başlıklı 5'inci maddesinde; *“Ticari plaka, kapalı teklif usulü ile aşağıdaki şartlar dikkate alınarak, trafik komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilir. a) İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin %80'ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur. b) Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemler bir yılda altı defa verilir. c) Kapalı teklif zarfları trafik komisyonları huzurunda açılır ve en yüksek bedeli teklif edenlerden başlamak üzere o dönem için tespit edilen miktarda ticari plaka verilir. Eşit ücret teklif edenler arasında trafik komisyonu huzurunda kura çekilir.*

d) *Müracaat edenlerden, trafik komisyonun tespit edeceği muhammen bedelin 1/5'i teminat olarak peşin alınır. Plaka bedelinin kalan kısmı ödenmedikçe plaka almaya hak kazananlara plaka verilmez, kazanamayanların teminatları iade edilir.*” denilmektedir.

Diğer taraftan mülga 1580 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin vazifeleri” başlıklı 15'inci maddesinin dokuzuncu fıkrasında, “Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları” başlıklı 19'uncu maddesinin beşinci fıkrasında ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15'inci maddesinin (p) fıkrasında yer alan hükümlerden, toplu taşıma hakkının belediyelerin görev ve yetkisinde olduğu anlaşılmaktadır.

5393 sayılı Kanun'un 84'üncü maddesinde; bu Kanun'la, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak 2918 sayılı Kanun'un uygulanmayacağı ifade edilmiştir. Bu hüküm çerçevesinde, 5393 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 13.07.2005 tarihinden itibaren bu madde ile birlikte belediye sınırları içerisindeki il trafik komisyonun toplu taşıma yetkisi kaldırılmıştır. Yapılan bu değişiklikler sonrasında, ulaşım hizmetinin nasıl şekilleneceği ve önceden verilen süresiz ruhsatlar ve güzergâh izinlerinin durumlarının ne olacağıyla ilgili olarak örnek yargı kararlarından yararlanılması yerinde olacaktır.

Danıştay 13. Dairesinin Esas No: 2015/985, Karar No: 2015/3164 ve aynı Dairenin Esas No: 2014/384, Karar No: 2014/1950 numaralı kararlarında, belediyelerin yürütmekle görevli ve yetkili oldukları toplu taşıma hizmetini;

- Bizzat yapmak yerine imtiyaz suretiyle devrine karar verilmesi için Danıştayın görüşü ve İçişleri Bakanlığının onayının alınmasının ön koşul olduğu,
- Kiralama yolunu seçmesi hâlinde ise hem taşınır hem taşınmazlar için kira süresinin 10 yıla sınırlı olduğu,
- Ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi usulünde ise ruhsat verilecek sürenin, tespit edilen muhammen bedelin yıllık mı yoksa ruhsat verilen süre için mi öngörüldüğünün, yıllık olarak tespit edilmiş ise her yıla ilişkin artış oranının nasıl belirleneceğinin vb. hususların açık bir şekilde ortaya konulması gerektiği,
- Yukarıdaki usullere göre hizmetlere ilişkin ihalelerin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği,

Yönünde hükümler verilmiştir.

Aynı Dairenin Esas No: 2014/1735, Karar No: 2014/2859 numaralı Kararı'nda; “...davacı kooperatifin il trafik komisyonu kararları ile kazanılmış haklarının bulunduğu iddiasına yönelik olarak, toplu taşıma hatlarını işletme ve işletirme imtiyazına sahip olan belediyelere imtiyaz hakkı bedeli veya kira ücreti ödemedi, il trafik komisyonlarının verdiği kararların kazanılmış hak oluşturacağı iddiasıyla toplu taşıma hatlarının bedelsiz kullanımının söz konusu olamayacağı gerekçesiyle, ilk derece mahkemesi tarafından davanın reddine karar verilmiş olup, bu Danıştay tarafından da onanmıştır.” denmektedir.

Danıştayın bu kararı ve bu yöndeki müstakar diğer kararları; toplu ulaşım haklarının ihale süreçlerine ve yukarıda belirtilen usullere uyulmaksızın devrinin mümkün olmayacağını ve bu usullere tabi olmaksızın elde edilen hakların da kazanılmış hak olarak değerlendirilemeyeceğini ortaya koymaktadır.

Kazanılmış hakkın varlığından söz edebilmek için, bu hakkın yürürlükteki hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilen bir işlemle elde edilmiş olması gerekmektedir. Nitekim Danıştay 10. Dairesinin Esas No: 2000/2114, Karar No: 2002/3458 numaralı Kararı'nda; “...Kazanılmış hak, bir hak sağlamaya elverişli nesnel kuralların bireylere uygulanması ile onlar için doğan öznel hakkın korunması anlamında kabul edilebileceğinden, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni düzenlemeden önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir.” denmektedir.

Anayasa Mahkemesi ise konuyla ilgili 07.04.2021 tarihli ve 2018/20720 başvuru numaralı Kararı'nda özetle; İdarenin uzun yıllardır devam eden ve kişilerde hep devam edeceği kanısı oluşturan toplu ulaşım imtiyazının hak sahipleri tarafından öngörülemeyen ve mağduriyete yol açacak şekilde makul bir süre tanınmadan iptal edilmesinin hukuka uygun olmadığına hükmetmiştir.

Yapılan incelemede, muhtelif tarihlerde 581 adet ticari taksi plakasının hak sahiplerine süresiz olarak verildiği ancak 513 aracın fiilen taşımacılık yaptığı tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında, bahsi geçen komisyon kararlarına tekrar vurgu yaparak hak sahiplerinin kazanılmış hakkı olduğunu ifade etse de bu kararların tersi yönde çıkan hukuki gelişmelere ve diğer tespitlere değinmemiştir.

Bu itibarla; yukarıda belirtilen mevzuat ve yüksek yargı kararları ışığında, belediyenin görevine giren bir hizmetin süresiz olarak üçüncü kişilere bir hak olarak verilmesi mümkün görülmemektedir. İdarenin süresi belli olmayan bu hakları kamu yararı ve kanunilik ilkeleri

gereği iptal etmesi gerekmektedir. Ancak iptal süreci Anayasa Mahkemesi Kararı'nda da belirtildiği üzere hak sahiplerine mağduriyet yaratmayacak öngörülebilir bir süre tanınarak başlatılmalıdır.

BULGU 12: Amatör Spor Kulüplerine Belediye Bütçesinden Yapılan Nakdi Yardımlara İlişkin Yönetmelik ve Hukuki Eksikliklerin Olması

Belediye tarafından amatör spor kulüplerine yapılan nakdi yardımların amacına ve mevzuata uygun bir şekilde kullanılıp kullanılmadığına ilişkin yeterli kontrol ve izleme çalışması yapılmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde;

“...Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir.”,

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; *“Belediyelerin birinci fıkranın (b) bendi uyarınca, sporu teşvik etmek amacıyla yapacakları nakdi yardım, bir önceki yıl genel bütçe vergi gelirlerinden belediyeleri için tahakkuk eden miktarın; büyükşehir belediyeleri için binde yedisini, diğer belediyeler için binde on ikisini geçemez.”*

Hükümleri yer almaktadır.

Diğer yandan, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü düzenleyen 5018 sayılı Kanunu'nun “Bütçelerden yardım yapılması” başlıklı 29'ncü maddesinde, gerçek veya tüzel kişilere kanunda veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde dayanağı olmadan kamu kaynağı kullandırılmayacağı, yardımda bulunulamayacağı veya menfaat sağlanamayacağı belirtilmiştir.

Aynı madde hükmüne göre, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri ancak; bütçelerinde öngörülmüş olmak kaydıyla ve kamu yararı gözetilerek dernek, vakıf, birlik, kurum, kuruluş, sandık ve benzeri teşekküllere yardım yapabilir. Bu yardımların yapılması, kullanılması, izlenmesi, denetlenmesi ve kamuoyuna açıklanmasına ilişkin esas ve usuller de

çıkartılacak yönetmelikle belirlenir.

Bu kapsamda 2006 yılında 10656 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılan Dernek, Vakıf, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık ve Benzeri Teşekküllere Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Bütçelerinden Yardım Yapılması Hakkında Yönetmelik ile söz konusu yardımlara ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Yönetmelik'in 5'nci maddesinde yardım yapılabilme şartları hüküm altına alınmış olup bu maddede mahalli idareler de dahil olmak üzere idarelerce teşekküllere yardım yapılabilmesi için kurum bütçesine bu amaçla ödenek konulmuş olması, yardımlarda kamu yararı gözetilmesi, teşekkülün yardımı yapacak idarenin görev alanına giren konularda faaliyet göstermesi, teşekkül ile yardım yapacak idare arasında yardımın kullanımı ve izlenmesine ilişkin bir protokol yapılması gerektiği belirtilmiştir.

Yönetmelik'in devam eden maddelerinde ise yardım taleplerinin ilgili idarece değerlendirileceği, miktarının belirleneceği ve dağıtımının kurumun en üst yöneticisinin onayı ile yapılacağı vurgulanmıştır. Diğer taraftan bu yardımlar, kamu yararı gözetilerek verilmiş amacına uygun olarak kullanılmak zorundadır.

Yardımların amacına uygun olarak harcanıp harcanmadığına ilişkin bilgi, belge ve kayıtların birer örneği ile faaliyet raporlarının, faaliyetin bitimini müteakip bir ay içinde veya devam eden faaliyetlerine ilişkin bilgi, belge ve raporların takip eden yılın ilk ayı içerisinde yardım yapan idareye gönderilmesi gerektiği, yardım yapan idarelerin de yapılan yardımla sınırlı olmak üzere gerekli gördüğü her türlü inceleme, kontrol ve denetimi yapmaya yetkili oldukları yine aynı Yönetmelik'in hükümleri arasında yer almıştır.

Bu açıklamalardan ve ilgili mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere, ödenek konulmak suretiyle belediye bütçelerinden üst yöneticinin onayı ile amatör spor kulüplerine nakdi yardım yapılması mümkün bulunmaktadır. Ancak bu yardımlar yapılırken Kanun ve Yönetmelik'te belirlenen hususlara da uyulması gerekmektedir. İdare ile spor kulübü arasında bir protokol yapılarak yardımların amatör spor faaliyetlerinde kullanılması sağlanmalıdır. Yardımların amacı doğrultusunda kullanıldığının idare tarafından izlenmesini temin için de harcamalara ilişkin belgelerin dönem sonunda idareye teslim edilmesi gerekmektedir.

Belediyenin başta amatör spor kulüpleri olmak üzere dernek, birlik, kurum, kuruluş, sandık vb. kuruluşlara yaptığı yardımlara ilişkin işlemlerin denetimi neticesinde;

- 2024 yılında amatör spor kulüplerine toplam 2.692.875,00 TL nakdi yardım yapıldığı ve bu tutarın 2023 yılı genel bütçe gelirlerinden tahakkuk eden 705.841.784,00 TL'nin %12'si olan 8.470.101,00 TL'lik limit içerisinde kaldığı;
- 2024 yılında 139 farklı kalemde yapılan yardımın 90 adedinin 10.000,00 TL ve altı yardım olduğu, 28 adet yardımın 10.000,00 TL ile 100.000,00 TL arasında olduğu, 6 adet yardımın ise 100.000,00 TL üzerinde olduğu,
- Bir amatör kulübe yapılan ve toplam 763.375,00 TL tutarındaki yardımın tüm yardım tutarının %28'i olduğu, bu yardım tutarının yüksekliğinin nedeninin anlaşılamadığı,
- Yapılan tüm yardımların ilgili Spor Kulübü adına açılmış banka hesabına değil Derneğin yetkilendirdiği kişiye makbuz karşılığı yapıldığı,
- Yardım yapılan bazı kulüplerin işletme defterine bu tutarların zamanında girilmediği, yardım tutarını çeken kişilerin üzerinde paranın 3-4 aya varan bir süre kaldıktan sonra amatör spor kulübü harcamalarında kullanıldığı,
- Belediye tarafından “Dernek, Vakıf, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık ve Benzeri Teşekküllere Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Bütçelerinden Yardım Yapılması Hakkında Yönetmelik” gereğince, yapılan yardımların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığının anlaşılmasına dönük herhangi bir kontrol ve izleme mekanizması kurulmadığı gibi Yönetmelik gereği yapılması gereken protokollerin de yapılmadığı

Tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını ve söz konusu eksikliklerin düzeltilmesi için kontrol ve izleme mekanizması kurulacağını ifade etmiştir. Ancak düzeltici işlemlerin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak, açıklanan mevzuat hükümleri gereğince, yapılan yardımların, kullanım alanlarıyla ilgili olarak bir protokol yapılması ve kamu yararı gereği yapılan bu harcamaların, amatör spor faaliyetleri ve Belediye görev alanıyla ilgili olup olmadığının kontrol edilerek izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 13: Borçlu Abonelerin Su Kesme İşleminin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Kurum Alacaklarının Tahsilinin Zorlaşması

Belediye tarafından borçlarını ödemeyen abonelerin su kullanımının, Su Aboneliği Sözleşmesi Yönetmeliği'nde öngörüldüğü şekilde kapatılmadığı; bu durumun, abonelik teminatını aşan borç tutarlarının tahsil edilememesine neden olduğu görülmüştür.

Edirne Belediyesi Su Aboneliği Sözleşmesi Yönetmeliği'nin “Tahakkuk ve tahsilat” başlıklı altıncı bölümünün 33'üncü maddesinde; iki dönem ve daha fazla borcu bulunan abonelerin suyunun idarece kesileceği ifade edilmiştir.

Belediye Meclisi Kararı ile kabul edilen Edirne Belediye Başkanlığı 2024 yılı Vergi, Resim, Harç ve Ücret Tarife Cetveli'ne göre güvence bedeli, meskenler için 200,00 TL, ticari aboneler için ise 600,00 TL belirlendiği görülmüştür.

Yukarıda yer verilen hükümleri uyarınca; takip eden iki dönem ve üzerinde borçlarını ödemeyen abonelerin sularının kesilmesi gerekmekte olup bu halde teminat bedelinin, mevcut iki dönemlik borçları ekseriyetle karşılayabileceği değerlendirilmektedir. Nitekim teminat bedeli de su ve atık su tüketim bedelinin ödenmemesi ihtimaline karşılık alınan bir güvence olup ödenmemiş borçlar dolayısıyla Belediyenin mahkeme yolu veya icra safhası gibi hukuki durumlara başvurusu suretiyle ortaya çıkabilecek maliyetleri azaltıcı niteliğe sahiptir.

Yapılan incelemede Belediye tarafından 2024 yılı içerisinde bazı abonelerin ödenmemiş faturalardan dolayı su kullanımlarının kesildiği, bunların dışında iki ve daha fazla dönem borcunu ödemeyen 11.329 adet abone ve 65.630.262,00 TL tutarında fatura alacağı olduğu, bu abonelerden 2.300 adetinin on iki dönem ve üzerinde ödenmemiş faturası bulunduğu ancak buna karşın Belediye tarafından bu abonelerin su kullanımına ilişkin herhangi bir kesinti işleminin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Belediye tarafından 2024 yılı içerisinde toplam 4.462 abonenin ödenmemiş faturalardan dolayı su kullanımlarının kesildiği göz önünde bulundurulduğunda, mevcut personel sayısı ile iki ve daha fazla dönem faturasını ödememiş 11.329 abonenin su kesinti işlemlerinin en kısa sürede sonuçlandırabilmesinin oldukça güç olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle mevcut personel sayısının yeterli düzeye çıkarılması gerekmektedir.

Söz konusu husus 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından yeterli tedbir alınmamıştır.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlerin imkanlar arttırılarak devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; Belediye alacaklarının güvence altına alınabilmesi ve hukuki ihtilaf sayısının azaltılarak kamu kaynaklarının verimli kullanılabilmesini teminen abonenin mevcut borcunun, Belediyeye ödemiş olduğu teminat bedelini aşmasından önce harekete geçilerek aboneliğin sona erdirilmesi önem arz etmektedir.

BULGU 14: İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrol Sisteminde Eksiklikler Olması

Belediyelerin en önemli öz gelir kalemlerinin başında gelen su gelirlerinin arttırılması ve su kaynaklarının etkin kullanılması için uyulması gereken hukuki düzenlemelere tam olarak riayet edilmediği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14’üncü maddesi gereği diğer görevlerinin yanında belediyelerin en temel görevlerinden birisi de halkın su ve kanalizasyon gibi kentsel alt yapı ihtiyaçlarını gidermek, çevre ve çevre sağlığı hizmetlerini yerine getirmektir. Bu ve benzeri görevleri için gerekli coğrafi ve kent bilgi sistemlerini de hizmete sokması gerekmektedir.

Su kaynaklarının korunması ve verimliliğin arttırılması doğrultusunda, içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin usul ve esaslar “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği” ile belirlenmiştir. İdareler, içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi ile sistemin izlenmesi ve kontrolü için de Yönetmelik uyarınca çıkarılan “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği” hükümlerine tabidir.

Bahsi geçen Yönetmelik ve Tebliğ gereği belediyelere düşen görev ve sorumlulukların yerine getirilip getirilmediğine yönelik inceleme neticesinde;

- İçme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerinin yönetiminde Belediyelerinin su idarelerince Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) veri tabanının oluşturulması, mevcut verilerin sayısallaştırılarak veri tabanına aktarılması ve sürekli güncellenmesi

gerekirken Belediye tarafından sayısallaştırma ve CBS veri tabanının oluşturulma işlemlerinin yapılmadığı, Belediyenin halihazırda kullandığı Abone Bilgi Yönetim Sistemi'nin ise bahsi geçen sistemin ikamesi olmadığı,

- Belediyelerin İçme-kullanma suyu temin ve dağıtım sisteminin uzaktan sevk ve kontrolü için uygun bir veri tabanı altında Veri Kontrol ve İzleme Sistemi'ni (SCADA) kurması gerekirken bu sistemin kurulmadığı, Belediyenin halihazırda içme suyu arıtma tesisleri, depolar, terfi merkezleri, kuyuları uzaktan takip etmek ve müdahale etmek için bir yazılım sistemi kullansa da bu sistemdeki eksiklikler nedeni ile yukarıdaki amaçları sağlayacak şekilde işlev görmediği,
- Sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulması gerekirken bu bölgelerin oluşturulmadığı,
- Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesi gereği il belediyelerinin kamu kaynağı olan su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü olmalarına rağmen Belediyenin bu hedeflerin gerisinde olduğu,
- Belediyelerce izinsiz tüketimlerin tespiti, sebeplerinin araştırılması ve engellenmesi gayesiyle bir birim oluşturulup Tebliğ'in 37'nci maddesinde detayı verilen tespit edici ve önleyici çalışmaları yapması gerekirken bu amaçlı bir birim oluşturulmadığı, izinsiz tüketimin takibi için Tebliğ'de belirtilen kontrollerin tam olarak yapılmadığı,

Tespit edilmiştir.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirterek kayıp kaçak ve kontrol amaçlı Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü bünyesinde bir birim kurulduğunu ifade etse de eksikliklerin tamamlanamadığı anlaşılmıştır.

Belediyelerin en önemli öz gelir kalemlerinin başında gelen su gelirlerinin arttırılarak su kaynaklarının korunması ve verimliliğinin sağlanması için yukarıda yer verilen eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması

Belediye tarafından yönetilen içme suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıp ve kaçak oranının yüksek olduğu görülmüştür.

08.05.2014 tarih ve 28994 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme Suyu Temin ve

Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde, bu Yönetmelik'in amacının; su kaynaklarının korunması ve verimliliğin artırılması doğrultusunda, içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi için içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu ifade edilmiştir.

Anılan Yönetmelik'in "Su kayıplarının azaltılması" başlıklı 9'uncu maddesinde, idarelerin su kayıp oranlarını; bu Yönetmelik'in yürürlük tarihinden itibaren büyükşehir ve il belediyelerinde 5 yıl içerisinde en fazla %30, takip eden 4 yıl içerisinde ise en fazla %25 düzeyine; diğer belediyelerde 9 yıl içerisinde en fazla %30, takip eden 5 yıl içerisinde ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlü olduğu, bu kapsamda bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliği'nde verilen yöntemler çerçevesinde gerekli faaliyetlerin yürütüleceği belirtilmiştir.

16.07.2015 tarih ve 29418 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği'nde ise içme ve kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrolü için idareler tarafından alınması gereken tedbirlerin neler olduğu ve hangi yöntemlerin kullanılması gerektiği ifade edilmiştir.

Dünyada son dönemde yaşanan iklim değişiklikleri ile kentlerde gerçekleşen nüfus artışı, sanayileşme ve tarımsal kullanıma bağlı olarak su talebi artmakta ve bu durum temiz içme suyu kaynakları üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bu nedenle; şehirlerin içme suyu temin ve dağıtım sistemini yöneten idarelerin, içme suyu altyapısını çok yönlü analiz etmesi, modellemesi ve kente verilen suyun tamamını optimum bir şekilde yöneterek su kayıplarını önlemesi gerekmektedir.

Edirne Belediyesinin içme suyu temin ve dağıtım sistemine ilişkin yapılan incelemelerde, su kayıp ve kaçak oranının 2019 yılında %46,40, 2020 yılında %46,20, 2021 yılında %47,87, 2022 yılında %48, 2023 yılında %45,52 ve 2024 yılında %41,08 olarak gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıntısına aşağıda yer verilen Edirne Belediyesi tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne sunulan 2024 yılı su kayıp-kaçak oranları hesap tablosunda; sisteme ne kadar miktarda su girdiği, bunun ne kadarlık kısmının faturalandırıldığı ve ne kadarlık kısmının kayıp-kaçak olarak sistem dışında kaldığı görülmektedir.

Tablo 10: 2024 Yılı Su Kayıp Kaçak Oranı

Sisteme Giren Su Miktarı m ³ /yıl (100%) 16.644.426 m ³ /yıl (%100)	İzinli Tüketim 9.806.541 m ³ /yıl (%58,92)	Faturalandırılmış İzinli Su Tüketimi 9.606.128 m ³ /yıl (%57,71)		Gelir Getiren Su Miktarı 9.606.128 m ³ /yıl (%57,71)
		Faturalandırılmamış İzinli Su Tüketimi 200.413 m ³ /yıl (%1,21)		Gelir Getirmeyen Su miktarı 7.038.298 m³/yıl (%42,29)
	Su Kayıpları 6.837.885 m³/yıl (%41,08)	İdari Kayıplar	İzinsiz Tüketim	
			Sayaçlardaki Ölçüm Hataları	
		Fiziki Kayıplar	Temin ve Dağıtım Hatları ile Servis Bağlantılarında Oluşan Kayıp Kaçaklar, Arızalar	
			Depolarda Meydana Gelen Kaçak ve Taşmalar	

Tablodan da görüleceği üzere, Belediyede %41,08 olan su kaybının nedenleri konusunda yeterli veri bulunmadığından, kayıpların ne kadarının idari ne kadarının ise fiziki unsurdan kaynaklandığı tespit edilememektedir. Bu durum Belediyenin kaçak su ile mücadelesi üzerinde risk oluşturmaktadır. Her ne kadar yapılan kısmi altyapı çalışmasının tamamlanması nedeni ile 2024 yılı kayıp kaçak değeri olan %45,52’den 2024 de %41,08’e düşüş sağlanmış olsa da bu oran yeterli düzeyde değildir.

Söz konusu husus 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları’nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından yeterli tedbir alınmamıştır.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir. Ancak tespitlere ilişkin hususların düzeltme işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak; gerek içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve su israfının önlenmesi, gerekse “İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği” doğrultusunda kayıp-kaçak oranının belirlenen yükümlülük oranlarına düşürülmesi amacıyla çalışmalara hız verilmesi, kayıp-kaçakla mücadeleye dair daha etkin bir çalışmanın başlatılması gerekmektedir.

BULGU 16: Kamu Kurumlarından Olan Su Alacaklarının Takibinin Tam Olarak Yapılamaması

Kamu kurumlarından olan su alacakları Belediyenin borçlarına istinaden vergi

dairelerine yatırıldığından bu işlemlerin mahsubunun tam olarak yapılamadığı ve bu nedenle su alacaklarının gerçek durumu yansıtmadığı görülmüştür.

Belediyenin 31.12.2024 itibarı ile kamu kurumlarından 18.499.935,00 TL su alacağı bulunmaktadır. Belediyenin vergi borcu nedeni ile kamu kurumları su borçlarını doğrudan belediye hesabına yatırmak yerine vergi dairelerine yatırmak zorunda kalmaktadırlar. Bu durumda kamu kurumunun su borcu vergi borcundan düştüğü zaman Belediye Muhasebe Birimi tarafından Belediyenin vergi borcundan ve kamu kurumundan olan su alacağından bu tutarın düşülmesi gerekmektedir.

Su gelirlerine yönelik yapılan incelemede, bahsi geçen mahsup işleminin çeşitli nedenlerle tam olarak yapılmadığı ve Belediyenin kamu kurumlarından su alacak tutarının gerçek durumu yansıtmadığı tespit edilmiştir. Bu belirsizlik ilgili mali tabloları olumsuz etkilediği gibi alacağın takibini ve hukuki işlemlerin başlatılmasını da engellemektedir.

Yapılamayan mahsup işlemleri nedeniyle 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı, 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ve 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı gerçek durumu yansıtmamaktadır.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir. Ancak tespitlere ilişkin hususların düzeltme işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Belediyenin en önemli gelir kalemi olan su gelirlerinden olan alacaklarını sağlıklı şekilde izleyip takip edebilmesi için en yüksek tüketime sahip olan kamu kurumlarının vergi dairelerine yatırdıkları su borçlarının mahsup işlemlerini zamanında yapması ve ilgili muhasebe hesaplarına kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 17: Bazı İşletmelerin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Olmaması

Belediye sınırlarında faaliyet yürüten, içinde okul, yurt ve pansiyonlarda faaliyet gösteren kantin ve restoranların da olduğu bazı işletmelerin işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin (c) bendine göre, belediyenin, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek görevi yanında işyerleri üzerinde çok çeşitli alanlarda denetleme görevi bulunmaktadır.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un 3'üncü maddesinin (b) bendinde, belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye belediyelerin yetkili olduğu belirtilmektedir.

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2005/9207 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in;

“İşyeri açılması” başlıklı 6'ncı maddesinde, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmayacağı ve çalıştırılmayacağı, işyerlerine bu Yönetmelik'te belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemlerin bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmayacağı ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı,

“Geçici süreyle faaliyetten men ve idarî para cezası” başlıklı 39'uncu maddesinde ise 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 8'inci maddesinde belirtilen hususların tespiti halinde geçici süreyle faaliyetten men ve 6'ncı maddesinde belirtilen hususların tespiti halinde ise idari para cezası uygulanacağı, hüküm altına alınmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun “İşyeri açma izni harcı” başlıklı 81'inci maddesinde; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılmasının işyeri açma izni harcına tabi olduğu belirtilmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı mevcudiyetine yönelik işyerlerinin en yoğun olduğu Edirne Kaleiçi tarihi bölgesi içerisinde yapılan yerinde denetimler sonucunda; aşağıdaki listede gösterilen yerlerin açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet sürdürdüğü tespit edilmiştir.

Tablo 11: İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmayan İşyerleri

İŞYERİ ADRESİ	FAALİYET KONUSU
Dilaverbey Mahallesi Cumhuriyet Cad. No:13/A	Kırtasiye Ambalaj Ürünleri Satışı
Dilaverbey Mahallesi Cumhuriyet Cad. No:10/A	Konfeksiyon Satışı
Mithatpaşa Mahallesi Balıkpazarı Cad. No:38/5	Ekmek Fırını
Dilaverbey Mahallesi Balıkpazarı Cad. No:41	Kasap
Dilaverbey Mahallesi Balıkpazarı Cad. No:57/1	Ev Malzemeleri Satışı
Dilaverbey Mahallesi Zindan Sokak No:12	Konfeksiyon

Bunun yanında, Edirne Belediyesi Emir Yasaklar Yönetmeliği, İşyeri Açma ve Çalışma Yönetmeliği ve Edirne Belediyesi Veteriner İşleri Müdürlüğü İşyeri Denetim Birimi Çalışma Yönergesi'ne göre 52 okul kantini ve 16 yurt yemekhane ve yurtlara bağlı 12 kantin faaliyeti gösteren işyerlerinde denetim gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

Pansiyon, yurt, kolej ve diğer okullarda yapılan denetimler neticesinde, bu işyerlerinin ana faaliyet konusundan ayrı olarak faaliyet gösteren yemekhane, restoran, kantin benzeri yerlerde 51 adet işletmenin işyeri açma ve çalışma ruhsatının olduğu, 16 adet işletmenin ise işyeri açma ve çalışma ruhsatının olmadığı görülmüştür.

İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsat Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesine göre, adresi ve işletmecisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenleneceği, tali faaliyet konularının ruhsatta ayrıca belirtileceği, aynı adreste bulunsa bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunan işyerlerine yönelik gerekli denetimlerin arttırılarak, ruhsatsız çalışanlara yönelik hukuki süreçlerin başlatılması ve süreklilik anlayışı içerisinde takibinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 18: Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payının Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

Belediye tarafından kanalizasyon tesislerinden faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden alınması gereken kanalizasyon harcamalarına katılma payının, takip ve tahsilatının yapılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Kanalizasyon harcamalarına katılma payı" başlıklı 87'nci maddesinde; belediyelerce veya belediyelere bağlı müesseselerce yeni kanalizasyon tesisi yapılması veya mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi halinde bunlardan yararlanan gayrimenkullerin sahiplerinden, kanalizasyon harcamalarına katılma payı alınacağı ifade edilmiştir. Anılan maddenin devamında ise iki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkullerin, hangi yoldaki kanalizasyona bağlanmış ise payın hesabında o yola ait kanalizasyon giderlerinin nazara alınacağı belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un "Payların tahakkuk şekli" başlıklı 90'ıncı maddesinde, su tesisleri ile kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının hizmetten faydalanma şekillerine göre ilgili

gayrimenkul sahipleri arasında ve 89'uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirileceği belirtilmiştir.

Anılan Kanun'un "Tahakkuk zamanı" başlıklı 91'inci maddesinde; harcamalara katılma paylarının tahakkukunun, işler hangi ihale usulü ile yapılmış olursa olsun hizmetin tamamlanarak halkın istifadesine sunulmasından sonra yapılacağı, yazılı tebliğ ile verilecek süre içinde ilgililerin harcamalara katılma paylarını peşin ödemeyi kabul etmeleri halinde bu payların, kabule ilişkin yazılı başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde tahakkuk ettirileceği; "Payların ilanı" başlıklı 92'nci maddesinde ise yazılı esaslar dairesinde hesaplanan payların, mükelleflerin soyadları, adları, adresleri ve kendilerine isabet eden pay miktarını gösteren ve mahiyetlerine göre mahalle, cadde ve sokak itibarıyla düzenlenecek tahakkuk cetvellerinin bir ay süre ile belediye ilan yerlerine asılması suretiyle ilan olunacağı ve katılma payları tutarlarının mükelleflere ayrıca tebliğ olunacağı belirtilerek payların hesaplanması, tahakkuku ve tahsili usulü açıklanmıştır.

Yapılan incelemede; idare tarafından 2019 yılından 2024 yılı sonuna kadar kanalizasyon tesisine yönelik toplam 48.175.689,74 TL harcama yapılmış olmasına karşın, bu tesislerden faydalanan gayrimenkullerin sahiplerine kanalizasyon harcamalarına katılım payı tahakkukunun yapılmadığı tespit edilmiştir.

Gayrimenkul değerini ve kullanıcılarının yaşam kalitesini artıran bu tür yatırım maliyetlerinin mevzuatta belirtilen yöntemlerle gayrimenkul sahiplerine dağıtılması gerekmekte olup söz konusu harcamalara katılım paylarının alınıp alınmaması idarelerin takdirinde değildir. Katılım payları, amme alacağı niteliğindeki kamu gelirlerinden olduğundan bu gelirlerin zamanında tahakkuk ettirilmemesi de katılım paylarının zaman aşımına uğraması riskini doğuracaktır.

Söz konusu husus 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından gerekli tahsilat yapılmamıştır.

Yukarıdaki tespitlere ilişkin Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığını ifade etmiştir. Ancak düzeltme işlemlerinin tamamlanmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak; Belediye tarafından yapılan kanalizasyon tesislerine ilişkin harcamaların, bunlardan yararlanan gayrimenkul sahiplerinden yukarıda yer verilen Kanun hükmüne uygun

olarak takip ve tahsilatının sağlanması gerekmektedir.

BULGU 19: Kalkınma Ajansı Payının Zamanında Gönderilmemesi

Kalkınma Ajansına gönderilmesi gereken payın zamanında gönderilmediği ve gecikme faizine sebebiyet verildiği görülmüştür.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Gelirler ve yönetilecek fonlar" başlıklı 19'uncu maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde; "*Bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden, bölgedeki il özel idareleri için; borçlanma, tahsisi mahiyetteki gelirler ile genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlardan alınan yardım kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir, belediyeler için; borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında, cari yıl bütçesinden aktarılacak pay...*" hükmüne yer verilerek kalkınma ajansı geliri ifade edilmiştir. Söz konusu %1'lik oran, 2011 yılından itibaren 08.08.2011 tarihli ve 2168 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile binde beş olarak uygulanmaktadır.

Aynı Kanun maddesinin üçüncü fıkrasında ise (d) bendinde belirtilen payların, ilgili idare ve kuruluşlar tarafından haziran ayının sonuna kadar ajans hesabına aktarılacağı, süresi içerisinde aktarılmadığı takdirde, bu idarelere genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılan paydan ilgisine göre Hazine ve Maliye Bakanlığı ve/veya İller Bankası'na kesilerek ilgili ajans hesabına aktarılacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, kalkınma ajansına gönderilmesi gereken payın ilgili idare olan Trakya Kalkınma Ajansına zamanında aktarılmadığı, bu sebeple 2024 yılı içerisinde tahakkuk eden 3.606.626,52 TL tutarındaki payın, gecikmeden kaynaklanan 70.950,25 TL tutarındaki faizi ile birlikte aktarıldığı tespit edilmiştir.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından kısmen düzeltici bir işlem yapılmıştır.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup bundan sonraki süreçte mevzuat hükümlerine uygun hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanımının sağlanabilmesi bakımından, herhangi bir gecikme faizine maruz kalınmaması için bahsi geçen katkı paylarının Belediye tarafından 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun hükümleri doğrultusunda Trakya Kalkınma

Ajansına zamanında aktarılması gerekmektedir.

BULGU 20: Toptancı Halinde Yönetmelikte Belirtilen Asgari İşyeri Şartının Sağlanmaması

Edirne Halindeki toplam işyeri sayısının, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in de belirtilen asgari işyeri sayısı şartını taşımadığı görülmüştür.

Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in; “Toptancı halinin kurulması ve sınıflandırılması” başlıklı 5'inci maddesinde; toptancı hallerinin imar planında belirlenmiş alanlarda, Yönetmelik'in 9'uncu maddesinde belirtilen asgari koşulları taşıyan projeler çerçevesinde, belediye sınırı ve mücavir alanları içinde belediyeler, büyükşehir belediye sınırı ve mücavir alanları içinde büyükşehir belediyeleri tarafından kurulacağı, “Toptancı halinde bulunması gereken hizmet tesisleri ve özellikleri ” başlıklı 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında ise toptancı hallerinde toplam işyeri sayısının otuzdan az olamayacağı ifade edilmiştir.

Anılan maddenin birinci fıkrasında ise,

“(1) Küçük, orta ve büyük toptancı hallerinde;

a) İş yerleri,

b) İdare binası,

c) Fiyat panosu,

ç) Bilgi işlem sistemi,

d) Hoparlör sistemi,

e) Aydınlatma sistemi,

f) Güvenlik kamerası,

g) Giriş-çıkış kontrol kulübesi,

ğ) Ağırlık kontrol ünitesi,

h) Çöp toplama yeri,

ı) Tuvalet,

i) Otopark,

j) Boş ambalaj depolama yeri

bulunması zorunludur.”

Hükmü yer almaktadır.

1975 yılında açılmış olan mevcut hal binasının eski oluşu nedeniyle 07.07.2012 tarihinde yürürlüğe giren Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik'in aradığı şartların bir kısmını sağlamadığı, hal içerisinde fiyat panosu, ağırlık kontrol ünitesi, otopark ve boş ambalaj depolama yeri olmadığı tespit edilmiştir.

Halde yer alan işyeri sayısının 20 olması nedeni ile mevzuatın belirlediği asgari işyeri sayısının sağlanmadığı, Edirne ilinin ihtiyacını karşılayacak yeterlilikte ve kapasitede olmadığı, ayrıca mevcut hal sahasının zamanla şehir merkezinde kalması neticesinde genişleme imkânının da bulunmadığı anlaşılmıştır. Her ne kadar imar planında yeni hal yeri ayrılmış olsa da herhangi bir yapının inşasına başlanmadığı görülmüştür.

Anılan Yönetmelik'in geçici 1'inci maddesinin on ikinci fıkrasında yer alan “1/1/2012 tarihinden önce kurulmuş toptancı hallerindeki tahsisli işyerleri, mevcut tahsis sahiplerine Kanunun yürürlüğe girdiği 1/1/2012 tarihinden itibaren hiçbir işleme gerek kalmaksızın on iki yıl süreyle kiralanmış sayılır. Bu şekilde kiralanmış sayılan işyerleri için sözleşmeler, bu Yönetmelik hükümleri ile son tahsis ücretleri esas alınarak yapılır.” hükmü gereğince, halde bulunan işyerlerinin sözleşme sürelerinin 2024 yılı sonu itibari ile sona ereceği de açıktır.

Söz konusu husus 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak Belediye tarafından yeni hal yapımı stratejik plana alınmasına rağmen gerekli adımlar atılmamıştır.

Her ne kadar toptancı halinde bulunması gereken hizmet tesisleri ve özelliklerinin sağlandığı yeni bir hal kompleksi projesi gündemde olsa da 2024 yılında bu konuda yeterli ilerleme olmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında, yeni bir hal kompleksinin hizmete alınması hedefine 2025-2029 Stratejik Planı'nda yer verildiğini ve imar planında bu amaçla yer ayrıldığını ifade etmiş ancak yapım aşamasına geçilemediği anlaşılmıştır.

Sonuç olarak; Yönetmelik'in yukarıdaki düzenlemeleri çerçevesinde gerekli tedbirlerin

alınarak toptancı halinde bulunması gereken hizmet tesisleri ve özelliklerinin sağlandığı bir hal kompleksinin hizmete alınması gerekmektedir.

BULGU 21: Tasarruf Tedbirleri Genelgesine Aykırı Olarak Personel Atanması

Belediyenin Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'ne aykırı olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68'inci maddesinin (B) bendine göre personel görevlendirmesi yaptığı görülmüştür.

17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Tasarruf Tedbirleri" konulu ve 2024/7 sayılı Genelge'nin "Personel Giderleri" başlıklı bölümünde, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68'inci maddesinin (B) bendine göre yapılacak atamaların sadece yönetici kadroları (şef dahil) ile sınırlı tutulacağı, yönetici kadroları dışındaki kadrolara anılan bent çerçevesinde atama yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, Belediyenin çeşitli derece ve kademelerde bulunan 42 personelinin, 657 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin (B) bendine göre bulundukları kadro derecesinden daha yüksek kadro derecelerine atama işlemlerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Atama yapılan bu kadrolar bahse konu Genelge'de de ifade edildiği gibi atama yapılamayacak olan yönetici pozisyonu dışındaki kadrolardır.

657 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin (B) bendine göre daha üst bir kadroya atanan personel, atandığı kadronun aylık (ek gösterge dahil) ve diğer haklarından yararlanmaktadır. Bu nedenle Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'nin bu maddeye göre yapılacak atamalara sınırlandırma getirmesinin nedeni de Belediyenin personel giderleri ve diğer giderlerinin artmasının önüne geçmektir.

Kamu İdaresi cevabında, konu ile ilgili Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünden yazı ile atama talebinde bulunulduğunu ve kendi iç birimlerinden çeşitli görüşler alındığını ifade etmişse de Bakanlığın ilgili Genel Müdürlüğünden olumlu herhangi bir cevap verilmediği görülmüştür.

Sonuç olarak, Belediyenin kamu kaynaklarının korunması amacıyla kamu harcamalarında tasarruf yapılmasını öngören Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'nde yer alan hükümlere uygun işlem tesis etmesi gerekmektedir.

BULGU 22: Mali Hizmetler Uzmanı ve Uzman Yardımcısı Kadrolarına Atamaların Yapılmaması

Belediyede, mali hizmetler uzmanı ve uzman yardımcısının istihdam edilmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst Yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde; üst yöneticilerin, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanun'da belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumlu oldukları; bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirecekleri ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde mali hizmetler biriminin görevleri sayılmış, idarelerin malî hizmetler birimlerinde malî hizmetler uzman yardımcısı ve malî hizmetler uzmanı çalıştırabileceği belirtilerek kimlerin bu kadrolara nasıl atanacağına ilişkin özel hükümler belirlenmiştir.

Belediyede, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre 02.05.2007 tarih ve 2007/77-318 sayılı Meclis Kararı ile 2 adet mali hizmetler uzmanlığı, 1 adet mali hizmetler uzman yardımcılığı, 07.05.2014 tarih ve 2014/142 sayılı Meclis Kararı ile 2 adet mali hizmetler uzmanlığı, 1 adet mali hizmetler uzman yardımcılığı kadrosu ihdas edilmiştir. Ancak bu kadrolara ilişkin herhangi bir işlem yapılmamış ve mali hizmetler uzmanı atanmasına yönelik olarak ilgili Bakanlıktan bir talepte bulunulmamıştır.

Söz konusu husus 2023 yılı denetimleri sonucu Kamu İdaresine yazılı olarak bildirilmesine rağmen 2024 yılında da herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup bundan sonraki süreçte söz konusu hususun yerine getirilmesine ilişkin gerekli işlemlere başlanılacağını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, 5018 sayılı Kanun'la Mali Hizmetler Birimine yüklenen görevlerin etkin,

zamanında ve doğru yapılabilmesi ile üst yöneticinin sorumluluğunun tesisi bakımından ihdası yapılan mali hizmetler uzmanlığı veya mali hizmetler uzman yardımcılığı kadrolarına 06.02.2013 tarih ve 28551 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mali Hizmetler Uzmanlığı Yönetmeliği'nde belirlenen usul ve esaslara göre atama yapılmasının Mali Hizmetler Birimine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 23: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

Edirne Belediyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin, zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde, işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde, yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde, iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde, yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda

olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2024/7 sayılı Genelgesi’nde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu’nun 103’üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, İdarede görev yapan 22 işçinin 50 günden fazla yıllık ücretli izin hakkı olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun düzeltilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığı ifade edilmiştir.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde; İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygun olarak ve belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

BULGU 24: İşçilere Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

Belediyenin personel işlemlerine yönelik yapılan incelemelerde, İş Kanunu'nda belirlenen sürenin üzerinde yıllık fazla çalışmanın yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla Çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinde, ülkenin genel yararları yahut işin niteliği veya üretimin artırılması gibi nedenlerle fazla çalışma yapılabileceği ve fazla çalışmanın Kanun'da yazılı koşullar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olduğu belirtilmiştir.

4857 sayılı Kanun'un 41'inci maddesine dayanılarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla Çalışmada Sınır" başlıklı 5'inci maddesinde, fazla çalışma süresi toplamının bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı, bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden hareketle, fazla çalışma süresinin istisnai durumlar haricinde yıllık 270 saat ile sınırlandırıldığı, genel bakımdan çalışma süresi olan haftada en çok 45 saatlik sürenin asıl olduğu, fazla çalışmanın ise istisnai bir durum olarak yıl içinde belirli sınırlar dâhinde işçinin onayı alınarak yaptırılabilceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Belediye bünyesinde çalışan işçilere ait fazla çalışma süreleri incelendiğinde, 19 adet personele 4857 sayılı İş Kanunu'nda yıllık olarak belirlenen 270 saatin üzerinde fazla çalışma yaptırıldığı tespit edilmiştir. Bu durum fazla çalışmanın istisnai bir uygulama olmaktan çıkarılıp, bir çalışma şekli haline getirildiğini göstermektedir.

Söz konusu husus 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda da bulgu konusu olarak yer almış ancak herhangi bir düzeltici işlem yapılmamıştır.

Kamu İdaresi cevabında, bulguya katıldığını belirtmiş olup söz konusu hususun düzeltilmesine ilişkin işlemlere başlanıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Belediye tarafından konu ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılarak personelin fazla çalıştırılma süresinin, mevzuatta belirtilen sınırlamalar çerçevesinde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 25: Kadınlar ve Çocuklar İçin Açılması Zorunlu Konukevlerinin Açılmaması

5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince kadınlar ve çocuklar için açılması zorunlu konukevinin açılmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14'üncü maddesinin (a) bendi ile Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde, büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmalarının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

Bu kapsamda yapılan inceleme sonucunda; nüfusu 100.000'in üzerinde olan Edirne Belediyesinin açmış olduğu herhangi bir konukevinin bulunmadığı, kadınlar ve çocuklar için bu ihtiyacın otellerde konaklatma yolu ile Belediye tarafından karşılandığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 22'nci maddelerine dayanılarak çıkarılan Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik'te konukevlerinin taşınması gereken özellikler ile konukevlerinin çalışma esasları gibi hususlar detaylı olarak belirlenmiştir. Yönetmelik'le düzenlenen konukevlerinin taşınması gereken standartların, kiralama yolu ile alınan otel hizmetinin karşılayamayacağı açıktır.

Söz konusu husus 2022 ve 2023 yılı Sayıştay Denetim Raporları'nda da bulgu konusu olarak yer almasına rağmen Belediye tarafından 2024 yılı içerisinde de konukevi açılmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, Belediyenin önleyici hizmetler kapsamında mağdur kadın ve çocuklara yönelik konukevleri açma yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Kadınlar ve Çocuklar İçin Açılması Zorunlu Konukevlerinin Açılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı raporunda "Diğer Bulgular" kısmında 25'inci bulgu olarak yer aldı.
Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatının Olmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı raporunda "Diğer Bulgular" kısmında 17'nci bulgu olarak yer aldı.
Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Payının Takip ve Tahsilatının Yapılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 18'inci bulgu olarak yer aldı.
Ecrimisil Uygulamasının Bir Taşınmaz Yönetim Biçimi Haline Gelmesi ve Bu Yöntemle Belediye Taşınmazlarının İşgalinin Sürekli Hale Gelmesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 7'nci bulgu olarak yer aldı.
İşçilere Mevzuatta Belirlenen Sürenin Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 24'üncü bulgu olarak yer aldı.
Toptancı Halinde Yönetmelikte Belirtilen Asgari İşyeri Şartının Sağlanmaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 20'nci bulgu olarak yer aldı.
Borçlu Abonelerin Su Kesme İşleminin Zamanında Yapılmaması Nedeniyle Kurum Alacaklarının Tahsilinin Zorlaşması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 13'üncü bulgu olarak yer aldı.
Toplu Ulaşım Hizmetinin Yaptırılmasına İlişkin Sistemin Bazı Eksiklikler İçermesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 4'üncü bulgu olarak yer aldı.
Belediyenin Mülkiyetinde Bulunan "Ulus Pazarı" Yerinin Kooperatif Marifeti ile İşletilmesi ve Belediyenin Bu Pazar Yeri İle İlgili Temel	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 2'nci bulgu olarak yer aldı.

Yönetmelik Sorumluluklarını Yerine Getirmemesi			
Bazı Taşınmazların Cins Tashihlerinin Yapılmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 9'uncu bulgu olarak yer aldı.
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 23'üncü bulgu olarak yer aldı.
Taşınmaz Kayıt ve Yönetiminin İlgili Mevzuata Uygun Şekilde Yerine Getirilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	2024 yılı Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanağı " kısmında 2'nci bulgu olarak yer aldı.
Bilgisayar Yazılımlarına İlişkin Alım ve Güncelleme Bedellerinin Haklar Hesabında İzlenmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Denetim Görüşünün Dayanakları " kısmında 3'üncü bulgu olarak yer aldı.
Taksi Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 11'inci bulgu olarak yer aldı.
Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunması İçin Tahsil Edilen Katkı Paylarının İlgili İdareye Zamanında Gönderilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 8'inci bulgu olarak yer aldı.
Pazar Yerlerinin Yönetimine İlişkin Yetki, Görev ve Sorumlulukların Hiçbir Müdürlüğün Görev Tanımı İçerisinde Yer Almaması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 3'üncü bulgu olarak yer aldı.
İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıp-Kaçak Oranının Yüksek Olması	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 15'inci bulgu olarak yer aldı.
Kalkınma Ajansı Payının Zamanında Gönderilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	2024 yılı Raporunun "Diğer Bulgular " kısmında 19'uncu bulgu olarak yer aldı.